

**รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา
ในวาระครบรอบ 3 ปีของการประกาศใช้
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

**สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**

พฤศจิกายน 2545

คำนำ

จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษานั้น เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรม แต่หัวใจหลักของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร) ได้อธิบายความหมายไว้ได้อย่างชัดเจนว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ คือ **การปลดปล่อยพลังสมองของผู้เรียน**

นับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ในหลายเรื่อง ทั้งการดำเนินการด้านกฎหมาย การจัดทำนโยบาย แผน และการนำแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาคั้งนี้เป็นการปฏิรูปทั้งระบบครบกระบวนการ จำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ในวาระที่ครบรอบ 3 ปีของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะให้ผู้รับผิดชอบทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และประชาชนทั่วไป ได้ทราบสถานการณ์และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และเป็นการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาก้าวหน้าต่อไป

ในการนี้ได้มีการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในภาพรวม 1 ฉบับ และรายงานจำแนกตามรายหมวดอีก 8 ฉบับ ตั้งแต่หมวด 2 ถึง หมวด 9 ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากรายงานภาพรวม โดยรายงานฉบับนี้เป็นรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 **หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูปการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศไทยในสังคมโลกต่อไป

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำการศึกษาติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในช่วงครบรอบ 3 ปี ภายหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านบริหารจัดการการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานสภาพที่แท้จริงของการดำเนินงานปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของคนไทยทั้งหมด โดยเปิดโอกาสให้สังคมทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นให้ทุกส่วนในสังคมร่วมตรวจสอบและผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ดำเนินการได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน และบรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาคั้งนี้ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นในเชิงประเมิน เพื่อให้เกิดความถูกต้องและช่วยให้การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงงานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

หลักเกณฑ์ในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้สาระบัญญัติของหมวด 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นตัวตั้ง แล้วรวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูว่ามีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปมากน้อยเพียงใด ประเด็นใดที่ยังไม่ได้ดำเนินการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการในแต่ละเรื่อง ดังนั้น ความก้าวหน้าที่น่าเสนอในรายงานนี้เป็นความก้าวหน้าสะสม ซึ่งบางเรื่องอาจดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องหลายปี ส่วนบางเรื่องเป็นเรื่องใหม่ที่เริ่มดำเนินการภายหลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการประเมินความก้าวหน้าจะแบ่งออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ 1) กระบวนการและขั้นตอนของการปฏิรูปการศึกษา 2) ระยะเวลาที่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือแผน 3) ผลผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และ 4) ความสอดคล้องของผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ความก้าวหน้าของแต่ละประเด็นของการปฏิรูปการศึกษาในทุกมิติที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงสรุประดับความก้าวหน้าของการปฏิรูปใน

เรื่องนั้น โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ ตั้งแต่ระดับที่ไม่มีความก้าวหน้า ระดับที่มีความก้าวหน้า น้อย ก้าวหน้าปานกลาง และก้าวหน้ามาก

การประเมินความก้าวหน้าการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา

1) ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงการศึกษา พบว่า ร่าง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษา พ.ศ. .... ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา และอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ วุฒิสภา

2) การเตรียมการเพื่อกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษา มีความก้าวหน้าปานกลาง เนื่องจากโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาใน 5 จังหวัด ดำเนินการเสร็จแล้ว แต่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องจำนวนเขตพื้นที่การศึกษา

3) การปรับสภาพสถาบันอุดมศึกษาของรัฐให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ มีความก้าวหน้าปานกลาง เนื่องจากมีการจัดทำร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ 14 ฉบับ จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 20 แห่ง ภายในปี 2545

4) การเตรียมการเพื่อถ่ายโอนการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความก้าวหน้าปานกลาง เนื่องจาก สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ได้จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการได้ยกร่างเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5) การจัดการศึกษาของเอกชน มีความก้าวหน้าปานกลาง เนื่องจาก ร่าง พ.ร.บ.การศึกษาเอกชน พ.ศ. .... และร่าง พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. .... ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว รอเสนอสภาผู้แทนราษฎร

จากการประมวลการปฏิรูปการศึกษาพบว่า การดำเนินการทางด้านกฎหมาย มีความก้าวหน้าปานกลาง เนื่องจาก ร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา จำนวน 19 ฉบับ ได้เสนอเข้าสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว 3 ฉบับ และที่เหลือส่วนใหญ่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว แต่การจัดทำร่างกฎหมายลำดับรอง ได้แก่ กฎ

กระทรวง ระเบียบ ประกาศ มีความก้าวหน้าน้อย เนื่องจากได้มีการยกร่างกฎกระทรวงไว้หลายฉบับ แต่ยังไม่ได้ประกาศใช้ สำหรับการดำเนินการด้านนโยบายและแผน มีปัญหาการจัดทำนโยบายและแผนแบบแยกส่วน ขาดเอกภาพ เช่น แผนเพื่อเตรียมการเข้าสู่โครงสร้างใหม่ และแผนในการเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเหตุนี้ จะนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพในการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

จากปัญหาอุปสรรคดังกล่าว จึงได้มีการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เมื่อวันที่ 1 และ 5 สิงหาคม 2545 ทำให้ได้มาตรการในการเร่งรัดการดำเนินงานในหลายเรื่อง เช่น การให้มือคณะบุคคลในการจัดเตรียมระบบบริหารราชการเพื่อการเข้าสู่โครงสร้างกระทรวงใหม่ และการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา การเร่งรัดการพิจารณาตามกฎหมาย โดยมีคณะบุคคลประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ชี้แจงร่างกฎหมายปฏิรูปการศึกษาให้แก่คณะกรรมการกฤษฎีกา และคณะกรรมการของทั้งสองสภา

อย่างไรก็ตาม ปัญหาอุปสรรคอื่นๆ อีกหลายประการดังกล่าวข้างต้น ยังต้องเร่งดำเนินการแก้ไข อาทิ ในด้านนโยบายและแผน และการนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ โดยการให้มีกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านนโยบายกับหน่วยปฏิบัติ และการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าสู่การบริหารตามโครงสร้างใหม่ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรที่จะลงสู่ตำแหน่งตามโครงสร้างใหม่ อีกทั้งให้มีการจัดทำฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกัน ซึ่งจะช่วยให้การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดทำนโยบายด้านการบริหารและการจัดการศึกษาในระยะต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
สารบัญ	
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 วิธีดำเนินการ	4
- วิธีดำเนินการ	4
- ตารางการวิเคราะห์เชิงประเมินผลสำเร็จของการ ปฏิรูปการศึกษา	8
บทที่ 3 ความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษา	
หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา	13
ส่วนที่ 1 สาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่ง ชาติ พ.ศ. 2542	13
ส่วนที่ 2 สิ่งที่ต้องดำเนินการและผลการดำเนินงาน	15
ประเด็นที่ 1 การจัดโครงสร้างและองค์กร การบริหารการศึกษาของรัฐ	15
ประเด็นที่ 2 การบริหารและการจัดการ ศึกษาของรัฐ	23
ประเด็นที่ 3 การบริหารและการจัดการ ศึกษาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	35
ประเด็นที่ 4 การบริหารและการจัดการ ศึกษาของเอกชน	45
บทที่ 4 สรุป ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ บรรณานุกรม ภาคผนวก	52

บทที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาระดับแรกของประเทศไทย ที่กำหนดสาระของการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบครบกระบวนการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของคนไทยทั้งหมด จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นหลักการของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมในการจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษารังนี้ มีขอบเขตที่กว้างขวางมาก กล่าวคือ ในด้านการประกันโอกาสทางการศึกษา จะต้องมีการเตรียมการเพื่อให้ประชาชน ทั้งวัยเรียน วัยสูงกว่าวัยเรียน และกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ อีกทั้งต้องมีการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษารังนี้ อยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินงานหลายอย่างไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา ทรัพยากรเพื่อการศึกษา และสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบและการบริหารจัดการ จะสามารถนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ช่วยพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านการบริหารและการจัดการ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ทั้งการบริหาร การงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ตลอดจนงานวิชาการ ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษา มีความคล่องตัว สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและสภาพปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

การดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลของการติดตามและประเมินผลมีความถูกต้อง สมบูรณ์น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการปรับปรุงนโยบายและ

มาตรการต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.การศึกษาฯ

วัตถุประสงค์

ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปศึกษาตาม พ.ร.บ. หมวด 5 คือ

- 1) เพื่อรายงานสภาพและการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษาในช่วง 3 ปี หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2) เพื่อนำผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินงานมาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษา
- 3) เพื่อสร้างและพัฒนาระบบและเครือข่ายการติดตามประเมินผล

ขอบเขตการศึกษา

- 1) ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาการติดตามประเมินผลเป็นการศึกษาการดำเนินงานและผลการดำเนินงานที่ดำเนินการในช่วงปีที่ 3 หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานด้านการศึกษา มีระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลถึงสิ้นเดือนสิงหาคม 2545
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลยึดหลักเปรียบเทียบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานและผลการดำเนินงานกับสาระบัญญัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 4) การนำเสนอรายงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษานี้จะครอบคลุมสาระตามหมวด 5 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบสถานภาพของการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง

2) สาธารณชน เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิรูปการศึกษา และมีความตระหนักในภาระหน้าที่ของตนและเป็นพลังให้การปฏิรูปการศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่งการปฏิบัติได้จริงและมีความยั่งยืน

3) มีการเผยแพร่รายงานการติดตามและประเมินผลด้านการบริหารและการจัดการของการปฏิรูปการศึกษา ในช่วงครบรอบ 3 ปี หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจะจัดทำรายงานที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการนำรายงานไปใช้ประโยชน์ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

4) การดำเนินงานครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการให้กับเจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษาในอนาคต

บทที่ 2

วิธีดำเนินการ

การดำเนินงานติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในช่วงปีที่ 3 เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและให้ความเห็นในกระบวนการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับผลการประเมินและนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงานในช่วงต่อไป ดังนั้น ในการศึกษา การรวบรวมข้อมูล และการสรุปความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาในปีที่ 3 หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ครั้งนี้ จึงมีกลุ่มบุคคลเข้ามาร่วมค่อนข้างมาก เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องและครบถ้วน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1) **การแต่งตั้งองค์คณะบุคคล** การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ดำเนินการโดยองค์คณะบุคคล ได้แก่

- คณะทำงานติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ 19/2545 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545) ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) ผู้แทนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สพศ.) ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (15 หน่วยงาน/กรม) ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ผู้แทนสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น และผู้แทนสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) เป็นฝ่ายเลขานุการ และแต่งตั้งเพิ่มเติมอีก 2 หน่วยงาน (คำสั่งสำนักงานฯ ที่ 54/2545 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2545) คือผู้แทนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะรวบรวมผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาทั้งหมดในความรับผิดชอบจำแนกตามหมวด/มาตรา

- คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกรายหมวด รวม 8 คณะ (คำสั่งสำนักงานฯ ที่ 82/2545 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2545) เพื่อให้การติดตามประเมินผลและการจัดทำรายงานมี

ความครบถ้วน สมบูรณ์ และถูกต้องตามหลักวิธีวิทยาของการดำเนินงานทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติของแต่ละหมวด ตั้งแต่หมวด 2 ถึงหมวด 9 คือ หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา หมวด 3 ระบบการศึกษา หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2) **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 ถึงสิ้นเดือนสิงหาคม 2545 ตามสาระสำคัญของรายหมวด 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวม 4 รายการ ได้แก่ ภารกิจของหน่วยงาน แผนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน

3) **การวิเคราะห์ข้อมูล** วิเคราะห์ข้อมูลเชิงประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 โดยกำหนดมิติหลักของการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1) ประเด็นปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยวิเคราะห์เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ จัดหมวดหมู่และช่วงชั้นจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

- ประเด็นหลัก
- ประเด็นรอง
- กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

3.2) เกณฑ์การประเมินและจัดทำดัชนีชี้วัดความสำเร็จ วิเคราะห์ความก้าวหน้าปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์และตัวชี้วัดความสำเร็จ 4 ด้าน ได้แก่

- *กระบวนการ/ขั้นตอน (Stage of development)* โดยแบ่งการดำเนินงานเป็นลักษณะงาน 3 ลักษณะ คือ การดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและวางแผน และการนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ

- *ระยะเวลา (Timeframe)* ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หากในกรณีที่ไม่ได้กำหนดช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการไว้แน่ชัดให้วิเคราะห์จากระยะเวลาที่แผนของแต่ละหน่วยงานกำหนดขึ้น

- *ผลผลิต (Output) เชิงปริมาณ (Quantity) และเชิงคุณภาพ (Quality)* โดยนำผลผลิตที่ดำเนินการได้เปรียบเทียบกับเป้าหมายของแผน หรือเปรียบเทียบกับประชากรทั้งหมด แล้วแต่กรณี

- *ความสอดคล้อง (Relevance)* โดยวิเคราะห์เนื้อหาการปฏิรูปการศึกษากับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 5

3.3) *ระดับความก้าวหน้า* จากผลการดำเนินงานในแต่ละประเด็นหลักและประเด็นรองที่รวบรวมได้ นำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้านที่เกี่ยวข้องแล้วระบุว่าแต่ละประเด็นมีระดับความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

- ระดับ (1) ไม่ก้าวหน้า
- ระดับ (2) ก้าวหน้าน้อย
- ระดับ (3) ก้าวหน้าปานกลาง
- ระดับ (4) ก้าวหน้ามาก

การวิเคราะห์เชิงประเมินผลสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา จำแนกระดับความก้าวหน้า รายละเอียดตามตารางในภาคผนวก

4) **การสังเคราะห์** จากข้อเท็จจริงและผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาสู่การสังเคราะห์ โดยเปรียบเทียบผลสำเร็จกับเป้าหมายตามมาตรา 6 ซึ่งกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม โดยยึดหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5) **ตรวจสอบความถูกต้องของการประเมิน** เพื่อพิจารณาตรวจความถูกต้องของข้อมูล การวิเคราะห์ การประเมินระดับความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษา ดำเนินการตามหลักวิชาการประเมินและยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมโต๊ะกลมหมวด 5 เรื่องการบริหารองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้อง (30 คน) มาร่วมพิจารณาผลการประเมิน เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2545 และสัมมนาเรื่อง รายงานผลการปฏิรูปการศึกษา 3 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 วันที่ 24 กันยายน 2545

6) การจัดทำรายงาน รายงานความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นรายละเอียดของการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ภาพรวมและรายละเอียด สำหรับรายงานฉบับนี้จะเป็นการรายงานความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษา หมวด 5 เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มนักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงลึก และการพัฒนานโยบายการศึกษาในโอกาสต่อไป

7) การนำเสนอรายงาน ประกอบด้วย

7.1) นำเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กคศ.) เพื่อรับทราบถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา เป็นระยะ ๆ

7.2) จัดทำรายงานในช่วงครบรอบ 3 ปี หลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และเผยแพร่สู่สาธารณชน

**ตารางการวิเคราะห์เชิงประเมินผลสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา
จำแนกระดับความก้าวหน้า**

เกณฑ์ที่ใช้/รายการ	ระดับความก้าวหน้า			
	(1) ไม่ก้าวหน้า	(2) ก้าวหน้าน้อย	(3) ก้าวหน้าปานกลาง	(4) ก้าวหน้ามาก
1. กระบวนการ/ขั้นตอน (Stage of development)				
1.1 การดำเนินงานด้านกฎหมาย				
1.1.1 ร่างพระราชบัญญัติ - ระยะเตรียมการร่าง พ.ร.บ. - ร่าง พ.ร.บ. แล้วเสร็จ - คณะกรรมการ / คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณาเสนอ กรม. - กรม. อนุมัติ ส่งให้ กฤษฎีกา - กฤษฎีกาเสนอ กรม. - กรม อนุมัติแล้ว รอเข้าสู่สภา - สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เห็นชอบ - ประกาศใช้	- ริเริ่มดำเนินการโดยตั้งองค์คณะบุคคลมารับผิดชอบมายกร่าง พ.ร.บ. หรือ - ยังมีไม่ได้ดำเนินการใด	- มีการจัดทำร่าง พ.ร.บ. ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง	- อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ อำนวยการปฏิรูปการศึกษา ฯ หรือ - คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอ กรม. - คณะที่ 4 อนุมัติแล้ว อยู่ระหว่างรอเสนอเข้ากรม. หรือ - อยู่ระหว่างการพิจารณาของกรม. เพื่อเห็นชอบในหลักการก่อนส่งให้ กฤษฎีกา	- กรม. อนุมัติหลักการ และอยู่ระหว่างการพิจารณาของ กฤษฎีกา หรือ - กรม. อนุมัติ และ กฤษฎีกา พิจารณาแล้ว รอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร หรือ - อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา และคาดว่าจะพิจารณาได้ทันเวลาที่กำหนด
1.1.2 การร่างกฎกระทรวง - ระยะเตรียมการ - ร่างกฎกระทรวง	- ริเริ่มดำเนินการโดยตั้งองค์	- หน่วยงานหรือองค์คณะบุคคล	- คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่อง	- กฤษฎีกาเสนอ กรม. เพื่อ

เกณฑ์ที่ใช้/รายการ	ระดับความก้าวหน้า			
	(1) ไม่ก้าวหน้า	(2) ก้าวหน้าน้อย	(3) ก้าวหน้าปานกลาง	(4) ก้าวหน้ามาก
<p>แล้วเสร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรม. อนุมัติหลัก การ ส่งให้กฤษฎีกา - กฤษฎีกาตรวจสอบ ความถูกต้องและ ความเหมาะสมของ กฎหมาย - กรม. อนุมัติ ตามที่ กฤษฎีกาเสนอ - ประกาศใช้ 	<p>คณะบุคคลมา</p> <p>รับผิดชอบมา</p> <p>ยกเว้น พ.ร.บ.</p> <p>หรือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยังมีได้ดำเนินการใด 	<p>ที่รับผิดชอบ</p> <p>พิจารณาเสนอ</p> <p>ร่างกฎหมายต่อ</p> <p>คณะกรรมการ</p> <p>กลั่นกรองเรื่อง</p> <p>เสนอ กรม.</p> <p>คณะที่ 4 หรือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อยู่ระหว่างการ <p>พิจารณาของ</p> <p>คณะกรรมการ</p> <p>ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ</p> <p>ในเรื่องนั้น</p>	<p>เสนอ กรม.</p> <p>คณะที่ 4</p> <p>อนุมัติแล้ว รอ</p> <p>เสนอเข้า กรม.</p> <p>หรือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อยู่ระหว่างการ <p>พิจารณาของ</p> <p>กรม.เพื่อเห็น</p> <p>ชอบในหลัก</p> <p>การก่อนส่งให้</p> <p>กฤษฎีกา หรือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรม.อนุมัติ <p>หลักการ และ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อยู่ระหว่างการ <p>พิจารณาของ</p> <p>กฤษฎีกา</p>	<p>อนุมัติให้</p> <p>ประกาศใช้</p> <p>หรือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อยู่ระหว่างการ <p>พิจารณาของ</p> <p>กรม.</p>
1.2 การกำหนดนโยบายและแผน				
<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างและพัฒนา องค์ความรู้ - ร่างนโยบายหรือ แผน - คณะกรรมการที่ เกี่ยวข้องพิจารณา เสนอคณะกรรมการ ที่เหนือขึ้นไป - คณะกรรมการที่มี อำนาจหน้าที่ อนุมัติ นโยบายและแผน 	<ul style="list-style-type: none"> - ริเริ่มดำเนินการ การโดยจัดทำ โครงการหรือ ตั้งองค์คณะ บุคคลมาทำ หน้าที่โดย เฉพาะ หรือ - ยังมีได้ดำเนินการใด 	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินงาน ตามโครงการ วิจัยและ พัฒนาความรู้ หรือโครงการ นำร่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์คณะบุคคล ต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ พิจารณา เสนอนโยบาย หรือแผนอนุมัติ นโยบายหรือ แผน หรือ - อยู่ระหว่างการ เสนอต่อ กรม. หรือคณะบุคคล ที่มีอำนาจหน้าที่ โดยตรง 	<ul style="list-style-type: none"> - กรม. อนุมัติ นโยบายและ แผน หรือคณะ บุคคลที่มี อำนาจหน้าที่ โดยตรงอนุมัติ นโยบายและ แผน

เกณฑ์ที่ใช้/รายการ	ระดับความก้าวหน้า			
	(1) ไม่ก้าวหน้า	(2) ก้าวหน้าน้อย	(3) ก้าวหน้าปานกลาง	(4) ก้าวหน้ามาก
1.3 การนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ				
<ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนเตรียมการ - จัดทำแผนปฏิบัติการหรือแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน - ดำเนินการตามแผน 	<ul style="list-style-type: none"> - ริเริ่มดำเนินการโดยจัดทำโครงการและตั้งองค์คณะบุคคลมาทำหน้าที่โดยเฉพาะ หรือ - ยังมีได้ดำเนินการใด 	<ul style="list-style-type: none"> - มีแนวทางการดำเนินงานที่มีเป้าหมายชัดเจน หรือมีแผนปฏิบัติการ หรือ - มีการเตรียมด้านการบริหารจัดการ อันได้แก่ระบบฐานข้อมูล และระบบการติดตามประเมินผล เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการดำเนินงานได้ตามแผนสำเร็จแล้วร้อยละ 50 ของเป้าหมายในแผน หรือ - มีหน่วยงานหรือบุคลากรแกนนำตามจำนวนที่แผนปฏิบัติการกำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 75 ของเป้าหมายในแผน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการครอบคลุมทุกสังกัดและทุกระดับประเภทการศึกษา - มีการขยายผลและเครือข่ายที่เกิดจากหน่วยงานหรือบุคลากรแกนนำตามจำนวนที่แผนปฏิบัติการกำหนด
2. ระยะเวลา (Timeframe)				
<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเวลาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ / พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 - ระยะเวลาตามที่แผนกำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - ผ่านพ้นกำหนดเวลาแล้วและยังไม่มีกรริเริ่มแต่อย่างใด หรือมีดำเนินการในระดับน้อยมาก 	<ul style="list-style-type: none"> - ผ่านพ้นกำหนดเวลาแล้วแต่ได้มีกรดำเนินการในเรื่องนั้นไปแล้วในระดับหนึ่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ยังไม่ถึงเวลาที่กำหนดและมีการดำเนินการในเรื่องนั้นคืบหน้าพอสมควร 	<ul style="list-style-type: none"> - ยังไม่ถึงเวลาที่กำหนด และมีการดำเนินการในเรื่องนั้นคืบหน้าไปมาก

เกณฑ์ที่ใช้/รายการ	ระดับความก้าวหน้า			
	(1) ไม่ก้าวหน้า	(2) ก้าวหน้า น้อย	(3) ก้าวหน้า ปานกลาง	(4) ก้าวหน้ามาก
3. ผลผลิต (Output)				
3.1 ผลผลิตเชิงปริมาณ				
- จำนวนที่ดำเนินการได้เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามที่แผนกำหนด โดยใช้ควอไทล์ในการแบ่งระดับ	- ดำเนินการได้จำนวน น้อยกว่าร้อยละ 25 ของเป้าหมาย	- ดำเนินการได้จำนวนระหว่างร้อยละ 26 – 50 ของเป้าหมาย	- ดำเนินการได้จำนวนระหว่างร้อยละ 51 – 75 ของเป้าหมาย	- ดำเนินการได้จำนวนระหว่างร้อยละ 76-100 ของเป้าหมาย
3.2 ผลผลิตเชิงคุณภาพ				
- จะใช้วิธีประเมินค่าออกมาเป็นตัวเลขเชิงปริมาณ เช่น ผลการดำเนินการเปรียบเทียบกับเป้าหมายคุณภาพตามที่แผนกำหนด เช่น ระดับความพึงพอใจของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบ ระดับความมั่นใจของครูในการใช้หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน เป็นต้น ทั้งนี้โดยใช้ควอไทล์ในการแบ่งระดับ	- ค่าประเมินน้อยกว่าร้อยละ 25	- ค่าประเมินระหว่างร้อยละ 26 - 50	- ค่าประเมินระหว่างร้อยละ 51 - 75	- ค่าประเมินระหว่างร้อยละ 76-100
4. ความสอดคล้อง (Relevance)				
- วิเคราะห์เนื้อหาการปฏิรูปการศึกษากับเจตนารมณ์ของรัฐ	- ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นขัดแย้งกับ	- ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับ	- ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับ	- ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับ

เกณฑ์ที่ใช้/รายการ	ระดับความก้าวหน้า			
	(1) ไม่ก้าวหน้า	(2) ก้าวหน้าน้อย	(3) ก้าวหน้าปานกลาง	(4) ก้าวหน้ามาก
ธรรมนูญและ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	เจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ และ พ.ร. บ.การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542	เจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่ง ชาติ พ.ศ. 2542 บางส่วน และมีประเด็น ที่ยังไม่ลงตัว หรือหาข้อยุติ ไม่ได้	เจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ และ พ.ร. บ.การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็น ส่วนใหญ่ แต่มี เพียงบาง ประเด็นที่มีการ ปรับแต่งเพื่อให้ เกิดความ เหมาะสมใน การปฏิบัติ	เจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่ง ชาติ พ.ศ. 2542 ทุกประการ

หมายเหตุ : การกำหนดระดับความก้าวหน้าของการประเมินการปฏิรูปการศึกษา จะได้จากการวิเคราะห์มิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทุกด้านไปพร้อมกัน ได้แก่ กระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลา ผลผลิต และความสอดคล้องของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

บทที่ 3

ความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษา หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 1 สาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของคนไทยทุกคน ซึ่งต้องปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยการบริหารและการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ จัดตั้งองค์กรกลางด้านการศึกษาให้เล็กแต่มีประสิทธิภาพ ให้เอกชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา รวมทั้งมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การตัดสินใจอยู่ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา จำแนกตามภารกิจหลักได้ 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การจัดโครงสร้างและองค์กรการบริหารการศึกษาของรัฐ

การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ กำหนดให้มีองค์กรบริหารการศึกษากลาง คือ กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทำหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรและการประเมินผล โดยมีสี่องค์กรหลัก คือ (1) สภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ (2) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) คณะกรรมการการอุดมศึกษา และ (4) คณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม มีกำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 20 สิงหาคม 2545

ประเด็นที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ

ซึ่งหมายถึงการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันในกำกับรัฐ ได้แก่

- การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณ สถานศึกษา จำนวนประชากร และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย และให้แต่ละเขตพื้นที่ศึกษามีองค์กรที่ประกอบด้วยคณะ

กรรมการและสำนักงานในชื่อว่า “คณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา” นอกจากนี้ยังกำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งในด้านวิชาการ ด้านบริหารบุคคล ด้านการเงิน และด้านการบริหารทั่วไป ภายใน 20 สิงหาคม 2545

- การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาทุกสังกัด ได้รับมอบอำนาจในการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ภายใต้การกำกับและส่งเสริมสนับสนุนของคณะกรรมการสถานศึกษา ภายใน 20 สิงหาคม 2545

- การส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ
สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญา มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ อีกทั้งให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ

ประเด็นที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น ถือเป็นนโยบายสำคัญของประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายหลักทั้ง 3 ฉบับ อันได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสรุปว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ เทศบาล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรมและฝึกอาชีพรวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น โดยให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประสาน ส่งเสริม และเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นที่ 4 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน เอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาควบคู่กับรัฐ โดยให้บริการการศึกษาทั้งรูปแบบในระบบและ

นอกระบบ ตั้งแต่อนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนมีความเป็นอิสระ สถานศึกษาเอกชนจะต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ทำหน้าที่ในการบริหารและจัดการในสถานศึกษาภายใต้การกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ ให้รัฐมีการกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา และให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของเอกชน ซึ่งอาจฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชน ประกอบการพิจารณาด้วย รวมทั้งรัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

ส่วนที่ 2 สิ่งที่ต้องดำเนินการและผลการดำเนินงาน

ประเด็นที่ 1 การจัดโครงสร้างและองค์การบริหารการศึกษาของรัฐ

1.1 สิ่งที่ต้องดำเนินการ

สืบเนื่องจากที่ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.). ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติจำนวน 23 ฉบับ เสนอต่อนายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร) เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2544 ไปแล้ว แต่กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายยังมีความล่าช้านั้น ได้มีการเร่งรัดดำเนินงานด้านกฎหมายดังกล่าว โดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร) เป็นประธาน มีหน้าที่ประการหนึ่งในการพิจารณาเสนอร่างพระราชบัญญัติ 23 ฉบับ แต่เนื่องจากการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลได้ส่งผลให้มีการแยกงานด้านศาสนาและงานวัฒนธรรมออกไป จึงชะลอการพิจารณาไว้ 2 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

นอกจากนี้ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ. ได้ยกร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2545 คณะอนุกรรมการอำนวยการฯ จึงไม่ต้อง

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ ทำให้ชุดกฎหมายนี้คงเหลือ 19 ฉบับ ผลการเร่งรัด
 ดำเนินกฎหมายถึงเดือนมิถุนายน 2545 คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ
 แล้ว 9 ฉบับ จาก 19 ฉบับ ซึ่งจะรายงานกฎหมายเหล่านั้นตามหมวดที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ การปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลมีผลต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง
 การบริหารและการจัดการของรัฐทั้งโดยภาพรวม และการปฏิรูปโครงสร้างและระบบ
 การบริหารและการจัดการการศึกษาของกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตาม
 ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยได้เปลี่ยนชื่อกระทรวง
 เป็นกระทรวงการศึกษา และส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอขอแก้ไขพระราช
 บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนของชื่อกระทรวงและอีกหลายประเด็น ซึ่ง
 จะกล่าวต่อไป

สิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อการจัดตั้งกระทรวงการศึกษา มีภารกิจหลัก 2
 ประการ คือ

1) มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการให้
 สอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ ภายใน 1 ตุลาคม 2545 อันได้แก่ ร่างพระราช
 บัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษา พ.ศ. .... โดยที่กฎหมายนี้ รัฐบาล
 ถือเป็นกฎหมายสำคัญต่อการบริหารประเทศ ตามมาตรา 173 ของรัฐธรรมนูญแห่งราช
 อาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

2) การเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่ ทั้งในส่วนการพัฒนาบุคลากร และการ
 ถ่ายโอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณของหน่วย
 งานต่าง ๆ และการเตรียมการกฎหมายลำดับรองที่สำคัญ

การจัดโครงสร้างและองค์การบริหารการศึกษาของรัฐใน 2 ภารกิจ มี
 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่

การดำเนินงานด้านกฎหมาย

1) มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ
 ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545

2) เตรียมการร่างกฎหมายลำดับรองประกอบพระราชบัญญัติต่าง ๆ อันได้
 แก่ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ

การกำหนดนโยบายและแผน

มีแผนปฏิบัติการเพื่อเตรียมเข้าสู่โครงสร้างใหม่

การนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ

- 1) มีการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างใหม่แก่บุคลากรทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทุกสังกัด
- 2) มีการเตรียมการตามโครงสร้างใหม่และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลการดำเนินงาน

1.2.1 การดำเนินการเร่งรัดด้านกฎหมาย คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติเฉพาะที่เกี่ยวกับหมวด 5 ไปแล้ว 7 ฉบับ จาก 8 ฉบับ (เดือนมิถุนายน 2545) ได้แก่

- (1) ร่าง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- (2) ร่าง พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- (3) ร่าง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษ พ.ศ. .... โดยที่กฎหมายนี้รัฐบาลถือเป็นกฎหมายสำคัญต่อการบริหารประเทศ ตามมาตรา 173 ของรัฐธรรมนูญ
- (4) ร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- (5) ร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ...
- (6) ร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ....
- (7) ร่าง พ.ร.บ. สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน พ.ศ. ....

สำหรับกฎหมายอีก 1 ฉบับ คือ ร่าง พ.ร.บ. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. .... กระทรวงศึกษาธิการได้ขอเข้าไปทบทวนเพราะอาจโอนย้ายไปกระทรวงด้านวัฒนธรรมที่จะจัดตั้งใหม่

เมื่อวิเคราะห์สาระของกฎหมายสำคัญ คือ ร่าง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษ พ.ศ. .... พบว่ามีสาระที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในบางประเด็น ได้แก่

(1) การเปลี่ยนชื่อกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกระทรวงศึกษาธิการ

(2) การปรับอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม รวมทั้ง การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการศึกษา

(3) การปรับองค์กรของกระทรวง ให้มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการเพียงสององค์กร โดยให้ตัดคณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรมออกไป เพิ่มคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(4) การจัดส่วนราชการภายในกระทรวง ให้จัดระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง ประกอบด้วย สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และส่วนราชการดังกล่าว ยกเว้นสำนักงานรัฐมนตรี มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นกรมตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี

การดำเนินการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและองค์การบริหารการศึกษาของรัฐ ได้รับผลจากการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงการศึกษา และเป็นเหตุให้กระทรวงศึกษาธิการขอแก้ไขพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 2 เมษายน 2545 มีมติเห็นชอบในหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แล้ว และเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2545 ต่อมา สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบ (ร่าง) พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่...) พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2545 มีประเด็นที่ขอแก้ไข ได้แก่ เปลี่ยนชื่อและอำนาจหน้าที่กระทรวง เป็นกระทรวงศึกษาธิการ และให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และปรับองค์กรคณะบุคคลหลักของกระทรวงใหม่ โดยเพิ่มคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และตัดคณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรม ออกไป เป็นต้น

ในส่วนของการเตรียมการร่างกฎหมายลำดับรอง การเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่จะต้องดำเนินการเตรียมการกฎหมายลำดับรองที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหมายถึง พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและประกาศกระทรวงในระยะต่อไปที่จะต้องตราขึ้นใช้บังคับภายหลังจากวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2545 นั้น สปศ. ได้จัดทำร่างกฎหมายลำดับรองที่จะต้องดำเนินการภายหลังจากการทำให้มีโครงสร้างกระทรวงใหม่ขึ้น 16 ฉบับ ได้แก่ ร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาคณะกรรมการขององค์กรหลัก 3 ฉบับ ร่างกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจบริหารสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 7 ฉบับ ร่างกฎกระทรวงต่าง ๆ ด้านการบริหารงานบุคคล 5 ฉบับ และประกาศกระทรวงการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่างกฎกระทรวงที่ สปศ. ได้ร่างแล้วเสร็จนี้ ได้นำเสนอนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2544 นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ได้เตรียมการร่างและปรับปรุงกฎหมายรองของหน่วยงานให้สอดคล้องกับโครงสร้างใหม่

1.2.2 การเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่ อันได้แก่ การมีองค์คณะบุคคล/หน่วยงานเฉพาะที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่ ทั้งในส่วนการพัฒนาบุคลากร และการถ่ายโอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ

การกำหนดแผนเพื่อเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่ สปศ. ได้จัดทำข้อเสนอเพื่อเตรียมการปฏิรูปการศึกษาไว้ใน “รายงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” ซึ่งเสนอต่อนายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร) เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2544 มีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) ให้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการเตรียมการจัดระบบการบริหารของส่วนราชการตามโครงสร้างใหม่ของกระทรวงการศึกษา ฯ ทำหน้าที่เตรียมการใน 3 ด้าน ได้แก่

- การดำเนินงานด้านกฎหมาย ซึ่งหมายถึงการมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำร่างกฎหมายลำดับรองไปดำเนินงานให้มีการบังคับใช้
- การเตรียมระบบการพัฒนาประสิทธิภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
- การเตรียมความพร้อมด้านการบัญชี งบประมาณ และระบบประเมินประสิทธิภาพ

(2) จัดตั้งคณะกรรมการอีก 6 คณะ ภายใต้คณะกรรมการอำนวยการเตรียมการจัดระบบการบริหาร ฯ ทำหน้าที่

- สรรหาผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- กำหนดกรอบอัตรากำลังของข้าราชการกระทรวงการศึกษา ฯ
- จัดบุคลากรลงตำแหน่งในส่วนราชการส่วนกลาง และเขตพื้นที่การศึกษา
- จัดระบบบริหารงบประมาณ การเงินและการบัญชี
- พัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งในส่วนหลักสูตรพัฒนาผู้บริหารและในส่วนการพัฒนาผู้บริหาร
- รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลด้านการบริหารงานบุคคล

นอกจากนี้ จากการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบการบริหารและจัดการของทุกกระทรวง จึงมีข้อตกลงร่วมกันที่ว่ารัฐมนตรีแต่ละกระทรวงจะเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่ ซึ่งรวมทั้งกระทรวงการศึกษา ฯ ด้วย

การเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่ตามแผน หน่วยงานระดับกรมได้จัดทำร่างแผนปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารราชการของกรมนั้นๆ และได้ดำเนินงานเพื่อเตรียมความพร้อมสู่โครงสร้างใหม่ อันได้แก่กิจกรรมต่อไปนี้

การเมืองค์คณะบุคคลและหน่วยงานเฉพาะเพื่อการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาในระดับจังหวัด และให้มีการรายงานผลทุกเดือน

ทบวงมหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการบริหารและจัดการอุดมศึกษา ทำหน้าที่เตรียมการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การจัดการอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา รวมทั้งสำรวจทรัพย์สินและข้าราชการเพื่อเตรียมการย้ายโอนและบรรจุแต่งตั้งในตำแหน่งใหม่

การพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรทางการศึกษาเตรียมการก่อนเข้าสู่โครงสร้างใหม่ โดย หน่วยงานต้นสังกัดต่าง ๆ ได้จัดอบรมแก่บุคลากรของตน รวมทั้ง สปศ. ได้จัดทำชุดอบรมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นเอกสารและสื่อเทคโนโลยีเผยแพร่แก่ครูและผู้บริหารในทุกสังกัด สำหรับการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาสู่โครงสร้างใหม่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ได้จัดการพัฒนาครูเป็น 2 โปรแกรม คือ

(1) การพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรที่ สปศ. เสนอ และจัดทำสื่อเพื่อฝึกอบรมให้กับกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน ก.ค. ได้สำรวจข้าราชการสายครู สายบริหาร และสายสนับสนุนวิชาการ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2544 พบว่าได้รับการเตรียมความพร้อมร้อยละ 80 ของข้าราชการทุกสาย แต่ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรยังไม่ได้ครอบคลุมทุกประเด็นหรือหลักสูตรของ สปศ. จึงได้มีข้อตกลงกับกรมต้นสังกัดและศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาจังหวัดให้เป็นผู้พิจารณาแนวการดำเนินงานเพื่อเติมเต็มให้กับข้าราชการในจังหวัด

(2) การพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งในวิชาการและวิชาชีพครู ที่จัดโดยสำนักงาน ก.ค. มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรพัฒนาสถานศึกษา มีเป้าหมาย 40,000 โรงเรียน และหลักสูตรเฉพาะทาง เป้าหมาย 529,000 คน อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

ฐานข้อมูลในการบริหารและการจัดการศึกษา บางหน่วยงานจัดทำการสำรวจทรัพย์สินและทำฐานข้อมูลด้านทรัพย์สินเพื่อการถ่ายโอนหน่วยงาน สำนักงาน ก.ค. ได้สำรวจความพร้อมของข้าราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพื่อการปรับโครงสร้างกระทรวงใหม่

การเตรียมการของหน่วยงานระดับกรม ได้จัดทำร่างการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบบริหารราชการของกรม การทำฐานข้อมูลด้านทรัพย์สิน และการอบรมบุคลากรของตน รวมทั้ง ใช้ชุดอบรมด้วยตนเองของ สปศ. เป็นเอกสารและสื่อเทคโนโลยีเผยแพร่แก่ครูและผู้บริหารในสังกัดต่าง ๆ

1.3 การประเมินความก้าวหน้า

1.3.1 การดำเนินงานด้านกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษา พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการพิจารณาโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา มีความก้าวหน้าระดับปานกลาง

ในส่วนของกฎหมายลำดับรอง สปศ. ได้ยกร่างกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ได้เตรียมการร่างและปรับปรุงกฎหมายของหน่วยงาน มีความก้าวหน้าในระดับน้อยเพราะอยู่ในขั้นตอนยกร่างกฎหมาย

1.3.2 การเตรียมการเข้าสู่โครงสร้างใหม่ เพื่อเร่งรัดการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ได้มีการประชุมการปฏิรูปการศึกษา เมื่อวันที่ 1 และ 5 สิงหาคม 2545 ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร) เป็นประธาน ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการเตรียมการจัดระบบการบริหารของส่วนราชการตามโครงสร้างใหม่ของกระทรวงการศึกษา เพื่อเร่งดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ กล่าวคือการดำเนินงานด้านกฎหมาย การจัดระบบบริหารและการจัดการ จัดทำกรอบอัตรากำลังและหลักเกณฑ์การจัดบุคลากรลงกรอบ หลักเกณฑ์และวิธีโอนทรัพย์สิน หลักสูตรและการพัฒนาบุคลากร

ในขั้นการนำแผนเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่มาปฏิบัติ มีความก้าวหน้ามาก เพราะได้มีการจัดตั้งองค์กรกลางที่มีหน้าที่โดยเฉพาะในการประสานงานและการติดตามการปฏิรูปการศึกษาในระดับกระทรวง กรม และระดับจังหวัด รวมทั้งมีการจัดทำฐานข้อมูลบุคคลและทรัพย์สินของหน่วยงาน ในส่วนการพัฒนาบุคลากรมีความก้าวหน้าปานกลาง เพราะได้เตรียมการปฏิรูปการศึกษาในส่วนของทำให้ความรู้และความเข้าใจแก่บุคลากรพอสมควร โดยได้จัดทำหลักสูตรและอยู่ระหว่างดำเนินการฝึกอบรม

1.4 ปัญหาและอุปสรรค

การประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารมีข้อจำกัดด้านเวลา เพราะจะต้องดำเนินการสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งจะเริ่มดำเนินการได้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2545

1.5 ข้อเสนอแนะ

เร่งการดำเนินการตามมติจากการประชุมปฏิรูปการศึกษา เมื่อวันที่ 1 และ 5 สิงหาคม 2545 ที่ให้มีคณะทำงานเพื่อชี้แจงร่างกฎหมายปฏิรูปการศึกษาต่อคณะ

กรรมการกฤษฎีกา และกรมการศึกษานักเรียนและกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้การชี้แจงเป็นเอกภาพมีแนวทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้การพิจารณากฎหมายแต่ละชั้นตอนรวดเร็วขึ้น

ประเด็นที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ

2.1 สิ่งที่ต้องดำเนินการ

การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ ยึดหลักเอกภาพด้านนโยบายและหลากหลายในการปฏิบัติ และให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา การกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินงานในการพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจ การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา การเตรียมการกฎหมายลำดับรอง และการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันในกำกับรัฐ

การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ มีดัชนีชี้วัดความสำเร็จ ดังนี้

การดำเนินงานด้านกฎหมาย

1) มีการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นองค์ประกอบรับในการกระจายอำนาจบริหารการศึกษา และการมีกฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจบริหารสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

2) ภายในปี 2545 ได้ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ จำนวน 20 แห่ง ตามแผนปฏิบัติการของทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

การกำหนดนโยบายและแผน

การพัฒนารูปแบบการบริหารที่กระจายอำนาจการบริหารไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และการพัฒนารูปแบบการบริหารที่กระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษา โดยประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

การนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ

การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนเพื่อสร้างความตระหนัก และจูงใจให้ร่วมดำเนินงานตามแนวการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ

2.2 ผลการดำเนินงาน

2.2.1 กระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา

การกำหนดนโยบายและแผน

การพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา ในขณะนี้ยังไม่มีประกาศเพื่อกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา แต่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายนำร่องใน 5 จังหวัด (10 เขตพื้นที่การศึกษา) เริ่มดำเนินการเดือนกรกฎาคม 2544 ขณะนี้อยู่ในขั้นปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา (ธันวาคม 2544 - กันยายน 2545) จังหวัดนำร่อง ได้แก่

(1) จังหวัดพิษณุโลก นำร่อง 5 เขต (รับผิดชอบโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ)

(2) จังหวัดอำนาจเจริญ นำร่อง 2 เขต (รับผิดชอบโดยสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ)

(3) จังหวัดชลบุรี นำร่อง 1 เขต (รับผิดชอบโดยกรมอาชีวศึกษา)

(4) จังหวัดเพชรบุรี นำร่อง 1 เขต (รับผิดชอบโดยกรมสามัญศึกษา)

(5) จังหวัดภูเก็ต นำร่อง 1 เขต (รับผิดชอบโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน)

การดำเนินโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

ใน 5 จังหวัด 10 เขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ยกร่างแนวทางการบริหารจัดการและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปรับปรุงเกี่ยวกับงบประมาณเพื่อการกระจายอำนาจ โครงการนำร่องการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มีผลงานที่สำคัญได้แก่

- ได้แต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่ และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่

- ได้จัดทำคู่มือปฏิบัติการโครงการนำร่อง 6 ฉบับ ได้แก่ คู่มือปฏิบัติการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และคู่มือปฏิบัติการนำร่องปฏิรูปการศึกษา 5 ด้าน ด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการมอบอำนาจ และอบรมบุคลากรแกนนำในการนำร่องปฏิรูปการศึกษาของทุกเขตพื้นที่การศึกษา

- โอนเงินงบประมาณหมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และวัสดุให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำร่อง โดยโอนไปตั้งเบิกจ่ายที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามเกณฑ์ที่แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาได้ตกลงกันได้ (เฉลี่ยเขตละประมาณ 7 แสนบาท รวม 10 เขตพื้นที่การศึกษา ประมาณ 10 ล้านบาท)

- สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด จัดทำโครงการประเมินผลการนำร่องการปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งได้มีการกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมิน และสร้างเครื่องมือแล้ว กำลังดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นทั้ง 5 จังหวัด

ผลการดำเนินงานของโครงการนำร่อง ในเดือนสิงหาคม 2545 สำนักงานโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปข้อค้นพบในเบื้องต้นเกี่ยวกับการนำร่องภายใต้กฎ และระเบียบที่มีอยู่ในปัจจุบัน ดังนี้

1) เขตพื้นที่การศึกษานำร่องเป็นส่วนราชการภายใต้ระบบบริหารปัจจุบัน จึงไม่มีอำนาจตัดสินใจสั่งการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการบริหารให้สำเร็จ

2) เขตพื้นที่การศึกษานำร่องก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานเดิม เพราะหน่วยงานเดิม เป็นต้นว่าสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ฯลฯ ยังคงปฏิบัติภารกิจภายใต้กรอบกฎหมายเดิม

3) เขตพื้นที่การศึกษานำร่องก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายสูงและเพิ่มขึ้นตอนการบริหาร เพราะเขตพื้นที่การศึกษานำร่องต้องประสานกับหน่วยงานเดิมที่มีอยู่ตามกฎหมายและปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษานำร่อง

4) ประชาชน ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะมีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษานำร่อง

5) บุคลากรทางการศึกษาทั้งในเขตพื้นที่การศึกษานำร่องและนอกเขตพื้นที่การศึกษานำร่อง มีการตื่นตัวสูงในการบริหารจัดการแบบเขตพื้นที่การศึกษา

6) เขตพื้นที่การศึกษานาถยอย น่าจะเพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความทัดเทียมทางการศึกษาได้ดีกว่าเขตพื้นที่การศึกษานาถยอยทั้งจังหวัด

นอกจากนี้ จากการประเมินภายใน และการระดมความคิดเห็นของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษานำร่อง มีข้อเสนอแนะว่า

- (1) แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาควรรับผิดชอบสถานศึกษาประมาณ 150 - 200 แห่ง
- (2) ไม่ควรแบ่งแยกอำเภอเดียวกันไปรวมเป็นเขตพื้นที่การศึกษาที่ต่างกัน
- (3) การประกาศเขตพื้นที่การศึกษาใน 76 จังหวัด ควรประกาศพร้อมกัน และให้เขตพื้นที่การศึกษาริหารงานบุคคล วิชาการ งบประมาณ และบริหารทั่วไปในแนวทาง ทิศทาง และมาตรฐานเดียวกัน แต่อาจกำหนดให้มีระยะเวลาในการทบทวนการปฏิบัติงานในแต่ละเรื่องตามความเหมาะสม
- (4) ควรรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในจังหวัดประกอบการกำหนดจำนวนเขตพื้นที่การศึกษา
- (5) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาควรประกอบด้วยไตรภาคี ได้แก่ ภาคีครู และบุคลากรทางการศึกษา ภาคีผู้แทนประชาชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง และภาคีนักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ
- (6) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาควรมีจำนวนกรรมการประมาณ 15-25 คน
- (7) ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละคณะ แต่ละระดับให้ชัดเจน ตลอดจนแนวทางการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการแต่ละคณะด้วย

2.2.2 กระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา

การดำเนินการด้านกฎหมาย

การเตรียมการกฎหมายลำดับรอง สปศ. ได้ร่างแนวคิดให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานรับมอบอำนาจในการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ภายใต้การกำกับและส่งเสริมสนับสนุนของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษามีอำนาจให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาและงบประมาณของสถานศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและส่งเสริมให้มีการดูแล บำรุงรักษา พัฒนา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น ส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ พัฒนาคูและบุคลากร รวมทั้งให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา จากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ประสานและส่งเสริมความสัมพันธ์ภายในสถาน

ศึกษาและระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น โดยให้คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้กำหนดจำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ของกรรมการสถานศึกษา

การกำหนดนโยบายและแผน

การพัฒนา รูปแบบการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดได้จัดทำโครงการนำร่องโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อาทิ กรมสามัญศึกษา (นำร่องโรงเรียนแกนนำปฏิรูปสถานศึกษาดีเด่น จำนวน 847 โรงเรียน ในทุกสหวิทยาเขต) สปช. (นำร่องโรงเรียนคุณภาพ 5,000 โรงเรียน) กทม. (นำร่องโรงเรียนคุณภาพการศึกษา 125 โรงเรียน) สกศ. (โครงการนำร่องโรงเรียนผู้นำปฏิรูปการศึกษา 250 โรงเรียน จากทุกสังกัด) ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนา รูปแบบการบริหารการศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้

สำหรับผลการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการนำร่อง อาทิ กรมสามัญศึกษา ซึ่งส่งเสริมให้สหวิทยาเขตได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแกนนำในการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (A1-Awareness) ซึ่งโรงเรียนทุกโรงเรียน (2,669 โรงเรียน) มีความเข้าใจในทิศทางการพัฒนาและแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีโรงเรียน 2,425 โรงเรียน มีการนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และติดตาม และประเมินผล (A2-Attempt) และโรงเรียน 244 โรงเรียน มีผลสำเร็จเกิดขึ้นแก่นักเรียน มีการประชาสัมพันธ์และรักษาสภาพให้มีความยั่งยืน (A3-Achievement)

เมื่อโครงการนำร่องของหน่วยงานต้นสังกัดต่าง ๆ ได้พัฒนา รูปแบบการบริหารแล้ว จะมีการขยายผลโดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาสถานศึกษาให้มีการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้แก่สถานศึกษาประมาณกว่า 40,000 แห่ง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปในเรื่องนี้เชิงลึก เพื่อทราบความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำยุทธศาสตร์เร่งรัดให้การปฏิรูปการกระจายอำนาจบริหารสู่สถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

2.2.3 การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ

การอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับหลังการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา การอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ และแข่งขันกับนานาประเทศ แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมาการอุดมศึกษาไทยไม่สามารถแสดงบทบาทที่ควรจะเป็นได้ เพราะประสบปัญหานานับประการทั้งด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ การอุดมศึกษาจึงต้องการความอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ และเสรีภาพทางวิชาการ การนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ นอกจากจะทำให้การบริหารจัดการอุดมศึกษามีอิสระ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพแล้ว ยังส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและความเป็นเลิศของการอุดมศึกษา

นอกจากนี้ พัฒนาการของการอุดมศึกษาไทยที่เน้นการขยายเชิงปริมาณ โดยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นและเน้นการก่อสร้างอาคารสถานที่ที่ต้องใช้งบลงทุนจำนวนมาก นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและส่งผลกระทบต่องบประมาณของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัด จำเป็นต้องพิจารณาหาแนวทางและรูปแบบใหม่

การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 มีมติเห็นชอบ แผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยเพื่อปรับเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ ของทบวงมหาวิทยาลัย แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัย / สถาบันไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนทบวงมหาวิทยาลัยจึงขอความร่วมมือให้มหาวิทยาลัย / สถาบันปรับแผน และได้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติการเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2543 โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวกำหนดไว้ว่า จะได้ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐทุกแห่ง ภายในปี 2545

ความก้าวหน้าการเสนอร่างพระราชบัญญัติตามแผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย / สถาบัน เพื่อปรับเปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ มีดังนี้

- ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ 6 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- ผลการดำเนินงานถึงเดือนกรกฎาคม 2545 ได้มีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ 14

ฉบับ ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.2.4 การขยายเชิงปริมาณของการอุดมศึกษา

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาเขตของสถาบันทั้งภาครัฐและเอกชนรวมประมาณ 859 แห่ง กระจายอยู่ในทุกเขตการศึกษาทั่วประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีกระจายอยู่ในทุกจังหวัด ส่วนสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในทุกเขตการศึกษา (แต่ไม่ทุกจังหวัด) โดยกรุงเทพมหานครมีสถาบันอุดมศึกษามากที่สุด ส่วนจังหวัดที่ไม่มีสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี 24 จังหวัด

สถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว มีรูปแบบการจัดตั้งที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาจำกัดรับและมหาวิทยาลัยเปิด มีทั้งวิทยาเขตหลัก วิทยาเขตสารสนเทศ (IT Campus) ศูนย์การเรียนที่เปิดตามโรงแรม ศูนย์การค้า นับว่าเป็นการเปิดโอกาสการอุดมศึกษาอย่างกว้างขวางและหลากหลาย

จำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศมีจำนวน 1.8 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25 ของประชากรกลุ่มอายุ 18-21 ปี อัตราการเรียนต่ออุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของผู้จบ ม.ปลาย ทั้งประเทศเป็นร้อยละ 47 และระดับปริญญาตรีร้อยละ 34

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ต่อประชากรกลุ่มอายุวัยเรียน พบว่า สัดส่วนทั้งประเทศ มีค่าโดยเฉลี่ย 1 สถาบันต่อประชากร 9,413 คน โดยกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคือ 1 สถาบันต่อประชากร 5,826 คน แสดงถึงจำนวนสถาบันที่มีมาก เขตการศึกษาอื่นที่มีลักษณะเดียวกันคือ เขตการศึกษา 1,5,7,8 และ 9

สถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ส่วนใหญ่ผลิตบุคลากรด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จนเกินความต้องการ ขณะที่กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพยังขาดแคลน

การลงทุนเพื่อการอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังมาจากการสนับสนุนของภาครัฐกว่าร้อยละ 90 ทั้ง ๆ ที่ควรเปิดโอกาสให้เอกชนและผู้เรียนหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการอุดมศึกษาเข้าร่วมรับภาระมากขึ้น

ในปี 2538, 2539 และ 2540 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการโครงการขยายโอกาสอุดมศึกษาสู่ภูมิภาค โดยจัดตั้งวิทยาเขตสารสนเทศ (IT Campus) ในภูมิภาคต่าง ๆ รวม 37 แห่ง ใน 36 จังหวัด ขณะนี้มีการก่อสร้างวิทยาเขตสารสนเทศและจัดการเรียนการสอนไปจำนวน 14 แห่ง (อีก 23 แห่งยังไม่ได้ก่อสร้าง) มีการจัดการเรียนการสอนแล้ว 12 แห่ง โดยใช้สถานที่ส่วนราชการ หรืออาคารชั่วคราวในแต่ละจังหวัด รับนักศึกษาแล้วรวมประมาณ 17,313 คน

งบประมาณที่รัฐจัดสรรเพื่อสนับสนุนดำเนินการวิทยาเขตสารสนเทศไปแล้วรวม 6,777.1 ล้านบาท โดยเป็นงบลงทุนถึงร้อยละ 87 และงบดำเนินการร้อยละ 13

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้ดำเนินการขยายโอกาสในระดับอุดมศึกษาในรูปวิทยาลัยชุมชน เพราะวิทยาลัยชุมชนนับว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอีกระบบหนึ่งที่ช่วยให้เกิดโอกาสทางการศึกษาขั้นต่ำกว่าปริญญา และการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สามารถเชื่อมโยงกับการศึกษาทุกระดับ และช่วยเติมเต็มส่วนการศึกษาที่ขาดไปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาส อันจะเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นในที่สุด ในการดำเนินงานมีความคืบหน้า ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในจังหวัดที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาประจำท้องถิ่นที่จัดการศึกษาสองปีแรกของอุดมศึกษา ทั้งสายวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีฝึกอบรมในหลักสูตรและสาขาที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเป็นสำคัญ โดยการจัดตั้งนั้นเน้นการกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยในระยะแรกนั้นจะไม่ก่อสร้างสถานศึกษาใหม่ รวมทั้งจัดระบบเครือข่ายความร่วมมือจากทุกส่วนของสังคม โดยเป้าหมายในปี 2545-2546 จัดตั้งวิทยาลัยชุมชนจำนวน 10 แห่ง ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก

พิจิตร อุทัยธานี สระแก้ว บุรีรัมย์ หนองบัวลำภู มุกดาหาร ระนอง และนราธิวาส และจะขยายต่อไปในปี 2547

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2545 และวันที่ 21 พฤษภาคม 2545 ได้พิจารณาข้อสังเกตของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ที่ว่าการพัฒนาระบบอุดมศึกษาในปัจจุบันมักใช้วิธีการขยายการศึกษาไปยังภูมิภาคต่างๆ โดยตั้งเป็นวิทยาเขตซึ่งเป็นการเน้นในแง่วัตถุ เช่น การก่อสร้างอาคารเรียนและที่พักมากกว่าการให้ความรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับระบบการศึกษาและสิ้นเปลืองงบประมาณมาก ถือเป็นจุดอ่อนของระบบการศึกษา จึงมีมติมอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (นายแพทย์กระแชะ ชนะวงศ์) ร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ สํารวจและทบทวนทั้งระบบว่า สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และวิทยาเขตต่าง ๆ ของประเทศในปัจจุบันมีเพียงพอแล้วหรือไม่ หากไม่เพียงพอควรขยายในลักษณะใด โดยให้จัดทำแผนแม่บทเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป หากจำเป็นต้องขยายวิทยาเขต/วิทยาเขตสารสนเทศ ควรมีหลักการและรูปแบบคือ จัดระบบการศึกษาในรูปแบบ Virtual, E-learning การจัดระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และประหยัด การประสานเชื่อมโยงกันระหว่างวิทยาเขต/มหาวิทยาลัย และคำนึงถึงภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนด้านการศึกษา

สรุปได้ว่าทบวงมหาวิทยาลัยได้ขยายการอุดมศึกษาเชิงปริมาณโดยการจัดตั้งวิทยาเขตในภูมิภาคและจัดการสอนโดยผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งจัดทำหลักเกณฑ์การจัดกลุ่มและประเภทสถาบันอุดมศึกษา จัดทำแนวทางและขั้นตอนในการปรับเปลี่ยนสถานภาพจากมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ และจัดทำกฎหมายรองรับการจัดองค์กรใหม่ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

นอกจากนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนพัฒนาคณาจารย์ เพื่อแก้ไขวิกฤตอุดมศึกษา และมีการฝึกอบรมบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และนอกสังกัดทบวงฯ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการกิจใหม่ตามแนวปฏิรูปการศึกษา

2.3 การประเมินความก้าวหน้า

2.3.1 การดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎหมายการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความก้าวหน้าน้อย แต่ได้มีการแก้ไขโดยในการประชุมการปฏิรูปการศึกษา เมื่อวันที่ 1 และ 5 สิงหาคม 2545 เพื่อเร่งให้มีการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้กระทรวง

ศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา สำนักงานประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทบพจนการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา และร่วมหารือกันโดยเร็ว ทั้งนี้ให้เริ่มดำเนินการได้วันที่ 1 ตุลาคม 2545

การเตรียมการกฎหมายลำดับรอง สปศ. ได้ร่างสาระสำคัญให้เขตพื้นที่การศึกษาและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับมอบอำนาจในการบริหารภายใต้การกำกับและส่งเสริมสนับสนุนของคณะกรรมการสถานศึกษา นับว่าอยู่ในขั้นยกร่างกฎหมาย จึงมีความก้าวหน้าน้อย

2.3.2 การพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายนำร่องใน 5 จังหวัด (10 เขตพื้นที่การศึกษา) พิษณุโลก (5 เขต) อำนาจเจริญ (2 เขต) ชลบุรี (1 เขต) เพชรบุรี (1 เขต) ภูเก็ต (1 เขต) เริ่มดำเนินการเดือนกรกฎาคม 2544 ขณะนี้อยู่ในขั้นปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา (ธันวาคม 2544-กันยายน 2545)

หน่วยงานต้นสังกัดได้จัดทำโครงการนำร่องโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อาทิ กรมสามัญศึกษา (847 โรงเรียน) สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (5,000 โรงเรียน) สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (125 โรงเรียน) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (250 โรงเรียน ทุกสังกัด) ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินโครงการนำร่องเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษา และจะมีการขยายผลให้แก่สถานศึกษาซึ่งมีจำนวนกว่า 40,000 แห่งต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีความก้าวหน้าปานกลาง

2.3.3 การปรับสถานภาพสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 และวันที่ 22 สิงหาคม 2543 มีมติอนุมัติแผนปฏิบัติการปรับสถานภาพสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ โดยกำหนดว่าจะได้ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐจำนวน 20 แห่ง ภายในปี 2545 ผลการดำเนินงานมีความก้าวหน้าระดับปานกลาง เนื่องจากได้มีการดำเนินงานถึงเดือนสิงหาคม 2545 มีร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ 14 ฉบับ

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐของมหาวิทยาลัยบางแห่ง ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากบุคลากรในมหาวิทยาลัยยังไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง โดยมหาวิทยาลัยดังกล่าวเสนอขอให้มีระบบคณาจารย์ กล่าวคือมีบุคลากรทั้งประเภทข้าราชการและพนักงานของมหาวิทยาลัยของรัฐ ไปจนกว่าข้าราชการปัจจุบันจะเกษียณอายุไปหมด ซึ่งคาดว่าจะใช้เวลาประมาณ 10 – 15 ปี

อีกประการหนึ่ง เนื่องจากยังไม่มีข้อกำหนดสิทธิประโยชน์ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐที่ชัดเจน โดยเฉพาะผลประโยชน์ที่เสียไปจากระบบราชการ เช่นในเรื่องของการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ การได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และสิทธิประโยชน์ที่เทียบเคียงได้กับข้าราชการ

2.3.4 การขยายเชิงปริมาณของอุดมศึกษา ผลจากการวิจัยเรื่อง University Mapping พบว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับนักศึกษาได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ 9 (พ.ศ.2545-2549) โดยไม่จำเป็นต้องตั้งสถาบันใหม่ และหากได้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถาบันดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะสามารถรองรับนักศึกษาได้อีกมาก

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ที่ให้รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทำให้แนวโน้มความต้องการเข้าศึกษาอุดมศึกษาสูงขึ้น จำเป็นต้องหารูปแบบการจัดการอุดมศึกษาที่หลากหลายยืดหยุ่นเพื่อรองรับการกระจายโอกาสทางการอุดมศึกษาอย่างมีความเสมอภาคและเป็นธรรม การจัดตั้งวิทยาเขตสารสนเทศ มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ เพราะตั้งอยู่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัยแม่ข่าย ทำให้ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการดำเนินการ และปัญหาด้านบุคลากร หลายจังหวัดมีสถาบันระดับปริญญาอยู่แล้ว บางจังหวัดมีการขยายไปถึง 2 วิทยาเขต และใช้งบประมาณลงทุนสูงถึงร้อยละ 87 จึงควรเร่งให้มีการประสานร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบัน/วิทยาเขตในบริเวณใกล้เคียงกัน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการเพิ่มประสิทธิภาพและการพัฒนาคุณภาพ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.4 ปัญหาและอุปสรรค

2.4.1 การทดลองนำร่องเขตพื้นที่การศึกษาระยะเริ่มแรก ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานบริหารแบบกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่พร้อมเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ

2.4.2 การขยายผลโครงการนำร่องมาพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้แก่สถานศึกษาทั่วประเทศ ยังต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน และชุมชน ที่อาจยังขาดความรู้และความเข้าใจ ทั้งยังเข้าใจผิดโดยเห็นว่าเป็นภารกิจที่เพิ่มขึ้นที่แยกออกมาจากการบริหารและจัดการที่เป็นงานประจำ

2.4.3 การจัดทำร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐของมหาวิทยาลัยบางแห่ง ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดการยอมรับของบุคลากรในมหาวิทยาลัย และไม่ต้องการสูญเสียสิทธิประโยชน์ที่เคยได้เมื่อเป็นข้าราชการ

2.4.4 การขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น ซึ่งมักเป็นไปตามกระแสเรียกร้องในแต่ละยุคสมัยในการขยายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยไม่มีแผนหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและไม่ได้คำนึงถึงสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่รัฐมีนโยบายให้การสนับสนุนเข้ามารับภาระ และหากได้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถาบันดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีรูปแบบการจัดอุดมศึกษาที่หลากหลายยืดหยุ่น จะสามารถรองรับนักศึกษาได้อีกมาก โดยไม่จำเป็นต้องตั้งสถาบันใหม่ จึงควรเร่งให้มีการประสานร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบันวิทยาเขตในบริเวณใกล้เคียงกัน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการเพิ่มประสิทธิภาพและการพัฒนาคุณภาพ

2.5 ข้อเสนอแนะ

2.5.1 ควรเร่งรัดให้มีการประกาศเขตพื้นที่การศึกษา เพราะจะทำให้เกิดข้อยุติในอีกหลายประเด็น อันได้แก่ การจัดหาสถานที่ตั้งเขตพื้นที่การศึกษา จำนวนบุคลากรที่มีการโยกย้ายไปประจำแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่ยังไม่มีการประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้เตรียมความพร้อมในทุกเรื่อง เช่น จัดนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์(GIS) เพื่อนำ

มาใช้ประกอบการตัดสินใจการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการและคู่มือการดำเนินงานตามโครงสร้างใหม่ในทุกระดับ

2.5.2 เร่งนำผลจากโครงการโรงเรียนนำร่องมาพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และเร่งประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา

2.5.3 หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องถือเป็นนโยบายเร่งด่วนในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งให้มีความรู้ ความเข้าใจการกระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษาและการส่งเสริมให้ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.5.4 ควรทำความเข้าใจกับคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาว่า ตามหลักการไม่ควรมีบุคลากร 2 ประเภทในหน่วยงานเดียวกัน ดังนั้นในสถาบันเดียวกันจึงควรมีบุคลากรประเภทเดียวกัน แต่หากมีความจำเป็น ในระยะแรกก็อาจให้มีบุคลากร 2 ประเภทไปก่อน โดยให้มีเป้าหมายกำหนดกรอบระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนให้มีบุคลากรประเภทเดียวกันในที่สุด ส่วนจะกำหนดระยะเวลาเท่าใด ให้แต่ละมหาวิทยาลัยพิจารณาตามความเหมาะสม เช่น ไม่เกิน 4 ปี

2.5.5 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดทำแผนแม่บทการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต โดยเน้นหลักการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การมีส่วนร่วมของชุมชนภาคเอกชน การจัดระบบการศึกษาในรูปแบบ e - learning เพื่อเสริมประสิทธิภาพและคุณภาพ

ประเด็นที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 สิ่งที่ต้องดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีการจัดสรรเงินอุดหนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามนโยบายและได้มาตรฐาน และมีการเตรียมการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนกระจายอำนาจ

ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2543 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะและการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การถ่ายโอนภารกิจบริการสาธารณะที่เข้าซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งด้วยนั้น ในช่วง 4 ปีนับแต่แผนกระจายอำนาจใช้ คือ ถึงธันวาคม 2547 แต่หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่พร้อมให้ขยายเวลาได้แต่ไม่เกิน 10 ปี หรือภายในธันวาคม 2553

การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ มีดังนี้

(1) มีกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

(2) มีการส่งเสริมและพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อสามารถถ่ายโอนการจัดการศึกษาของรัฐสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในธันวาคม 2547 แต่หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่พร้อม ให้ขยายเวลาได้แต่ไม่เกิน 10 ปี หรือภายในธันวาคม 2553

3.2 ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบัน (สิงหาคม 2545) มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 7,950 แห่ง

(1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 75 แห่ง

(2) เทศบาล 1,129 แห่ง (เทศบาลนคร 20 แห่ง เทศบาลเมือง 85 แห่ง และเทศบาลตำบล 1,024 แห่ง)

(3) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 6,744 แห่ง

(4) องค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 แห่ง (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา)

ภารกิจการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 5 ด้าน คือ การจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ การส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ กรุงเทพมหานคร เทศบาล และเมืองพัทยา

การถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตาม **แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ในส่วนของการศึกษา มีสาระสำคัญดังนี้

(1) ให้กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำหน้าที่

(1.1) กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาในระดับชาติ และในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

(1.2) ประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ การศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินที่กำหนด รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1.3) ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา

(1.4) ให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ เร่งรัดในการสร้างความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาได้เอง โดยกำหนดให้มีคณะทำงานเฉพาะด้านขึ้นเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะ และให้มีการ รายงานความก้าวหน้าให้คณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ทราบอย่างต่อเนื่อง

(2) เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประเมินความพร้อมตามข้อ (1.2) แล้ว ให้กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และเขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถ่ายโอนสถานศึกษา ตามประเภทที่กำหนดให้ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจ กำหนดให้มีคณะกรรมการด้านการศึกษาระดับเขตพื้นที่ในระดับจังหวัดตามแผนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน และ มาตรฐานการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ กำกับดูแลการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการ การศึกษาในเขตพื้นที่

(4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกันจัดการศึกษา โดยอาจดำเนินการ ในรูปของสหการก็ได้

(5) ภารกิจด้านการจัดการศึกษาที่จะถ่ายโอนมีดังนี้

(5.1) การศึกษาก่อนวัยเรียนหรือระดับปฐมวัย (อายุ 4-6 ปี)

(5.2) การศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้น การจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะพิเศษบางประการที่อยู่ในการศึกษาระดับพื้นฐาน ได้แก่

- สถานศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศเฉพาะด้านและมุ่งให้บริการในเขตพื้นที่ที่กว้างขวางกว่าเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใดแห่งหนึ่ง

- สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในเชิงทดลอง วิจัยและพัฒนา
- สถานศึกษาที่จัดการตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสถานศึกษาตัวอย่างหรือต้นแบบสำหรับการจัดการศึกษาในระดับภาค ในระดับจังหวัดหรือในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

- สถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ กล่าวคือ ระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไปและระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป ซึ่งมีภาระในแง่ปริมาณงาน การบริหารบุคคล และมีความซับซ้อนในการบริหารงาน

- สถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือสถานศึกษาที่ยังขาดความพร้อมทั้งในเชิงบุคลากรและระบบบริหาร ซึ่งจะต้องมีการพัฒนามาตรฐานและความพร้อมก่อน เช่น สถานศึกษาในถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกล หรือสถานศึกษาที่อยู่ในความดูแลของตำรวจตระเวนชายแดนบางแห่งที่ยังขาดความพร้อม

- สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้น ให้มีลักษณะเป็นหน่วยงานกระจายอำนาจ ในรูปแบบอื่นอยู่แล้ว ได้แก่ สถานศึกษาที่มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542

- สถานศึกษาในโครงการพระราชดำริหรืออยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์หรือสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสต่างๆ

- สถานศึกษาที่ผู้บริจาคที่ดินและอาหารมีวัตถุประสงค์ให้รัฐเป็นผู้จัดการศึกษาเอง

(6) ภายใต้ข้อกำหนด (5.2) ข้างต้น ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ผ่านเกณฑ์ประเมินความพร้อมที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นเพิ่มเติมพิเศษ จากข้อ (1.2) ให้ถ่ายโอนสถานศึกษาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามความตกลงเป็นกรณีๆ ไป

ในการนี้จึงต้องเร่งดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อม ทั้งการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการศึกษา ซึ่งก็มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินการเพื่อจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 42 นั้น มีผู้ดำเนินงานหลายหน่วยงาน อาทิ สปศ. กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย ดังนี้

สปศ. ได้จัดทำร่างกฎกระทรวง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 กรณี ดังนี้

- กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดตั้งสถานศึกษาใหม่
- กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขยายการจัดการศึกษาในระดับที่เคยจัดอยู่เดิม
- กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขอรับโอนการจัดการศึกษาจากกระทรวง

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษา ลักษณะ ประเภท หรือระดับนั้นๆ อยู่แล้ว สามารถจัดตั้งสถานศึกษาเพิ่มเติมได้ตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยไม่ต้องประเมินความพร้อมและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบในเรื่องดังกล่าวจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ก่อน

ร่างกฎกระทรวงฯ ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักเกณฑ์ความพร้อมดังนี้

- การจัดตั้งคณะกรรมการ ให้มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเป็นกรรมการไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด การมี

แผนในการจัดตั้งสถานศึกษา และแผนส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน การศึกษาของชาติ

- การสำรวจความต้องการเข้ารับการศึกษา และมีจำนวนเพียงพอ คำนึง ค่าสำหรับการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อจัดการศึกษาของเอกชนและ คำนึงถึงทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ โดยความร่วมมือของกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้สำรวจ ความคิดเห็นและทำวิจัยสภาพความพร้อมในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และยกร่างเกณฑ์/คู่มือการประเมินความพร้อมยกร่างหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ร่างหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดทำการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 3 ด้าน รวม 13 องค์ประกอบ

- หลักเกณฑ์ด้านความพร้อม 5 องค์ประกอบ
- หลักเกณฑ์ด้านความเหมาะสม 5 องค์ประกอบ
- หลักเกณฑ์ด้านความต้องการของท้องถิ่น 3 องค์ประกอบ

ประเด็น	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
หลักเกณฑ์ด้าน ความพร้อม	1. รายได้และการใช้รายได้ เพื่อการศึกษาเฉลี่ย 3 ปี งบประมาณย้อนหลังที่จัดเก็บได้ (ไม่รวมปีปัจจุบัน)	1.1 รายได้ทุกประเภทไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐ 1.2 สัดส่วนการใช้รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐในการจัดหรือสนับสนุนการศึกษาจากรายได้ ที่จัดเก็บได้
	2. แผนการจัดการศึกษา	2.1 มีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา 2.2 สำหรับการศึกษาระบบและกลไกในการรองรับและส่งต่อ 2.3 มีเครือข่ายการให้ความช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส 2.4 มีหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของเด็กด้อยโอกาส 2.5 สำหรับการศึกษาคู่ที่มีความสามารถ

ประเด็น	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
		พิเศษ มีแผนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้พัฒนาได้เต็มความสามารถอย่างเป็นรูปธรรม
	3. ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.1 บุคลากรมีความชำนาญเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 3.2 ด้านสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ 3.3 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการในรอบ 3 ปี 3.4 การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3.5 สำหรับการศึกาเพื่อคนพิการ มีความพร้อมด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 3.6 การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
	4. การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษา	4.1 การกระจายอำนาจให้สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารงานทั่วไป ไม่น้อยกว่าอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่เคยได้รับ
	5. รูปแบบการบริหารการศึกษา	5.1 มีคณะกรรมการรับผิดชอบการจัดการศึกษา
หลักเกณฑ์ด้านความเหมาะสม	6. สัดส่วนจำนวนผู้เรียนทั้งหมดที่เข้าเรียนต่อจำนวนประชากรในวัยเรียน	6.1 สัดส่วนจำนวนผู้เรียนทั้งหมดที่เข้าเรียนต่อประชากรในวัยเรียน 6.2 สัดส่วนจำนวนผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษต่อจำนวนประชากรในวัยเรียน 6.3 สัดส่วนจำนวนผู้เรียนที่ประสงค์จะเข้าเรียนต่อจำนวนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
	7. สภาพทางภูมิศาสตร์การคมนาคมและการเดินทางของนักเรียน	7.1 ลักษณะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และการคมนาคม 7.2 ระยะทางในการเดินทางของนักเรียนส่วนใหญ่ 7.3 สำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน

ประเด็น	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
	8. ผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่นภาคเอกชน	8.1 ระยะเวลาระหว่างสถานศึกษาของหน่วยงานที่จัดอยู่เดิม หรือสถานศึกษาของเอกชนกับสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	9. ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	9.1 ระยะเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา
	10. ความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษาของชุมชน	10.1 ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของชุมชน (ได้แก่ ชุมชน ท้องถิ่น เอกชน และสถานประกอบการ) ภายในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการศึกษา
หลักเกณฑ์ด้านความต้องการของท้องถิ่น	11. ความเห็นของประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นด้วยและสนับสนุนให้จัดการศึกษา	11.1 ความเห็นของประชาชนที่เห็นด้วยกับการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา
	12. ความเห็นของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะจัดการศึกษา	12.1 มติของสภาให้ความเห็นชอบในการจัดการศึกษา
	13. ความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครูในสถานศึกษา	13.1 มติคณะกรรมการสถานศึกษาในการขยายหรือถ่ายโอนการศึกษาไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัด 13.2 ความเห็นของคณะครูในสถานศึกษาในการถ่ายโอนการศึกษาไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัด

ทบวงมหาวิทยาลัย ได้จัดทำหลักเกณฑ์และกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการอุดมศึกษา จัดทำหลักเกณฑ์การจัดการอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำกฎหมายรองรับการจัดการอุดมศึกษาเฉพาะทางและการจัดการอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร เสนอปรับปรุงแก้ไขข้อบัญญัติการงบประมาณเพื่อกระจายอำนาจให้โรงเรียน วางแผนการตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนรัฐบาล

และงบประมาณกรุงเทพมหานคร ทั้งระดับอนุบาล ประถมศึกษาและการขยายโอกาสทางการศึกษา และจัดสรรให้โรงเรียนและดำเนินการในลักษณะการกระจายอำนาจ

3.2.2 การเตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย โดยสำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่น จัดทำนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559) เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยประเด็นของนโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายด้านระบบบริหารการจัดการศึกษา นโยบายด้านคุณภาพและมาตรฐานตามศักยภาพ ความพร้อมและความต้องการท้องถิ่น รวมทั้งนโยบายส่วนที่เกี่ยวกับครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ก็ได้ดำเนินการนำนโยบายสู่การปฏิบัติต่อไป

การดำเนินงานตามนโยบาย เริ่มด้วยการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็น 2 แนวทาง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการศึกษาเองหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดจะจัดการศึกษาอย่างไร จะพิจารณาจากความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น ความคิดเห็นของสภาท้องถิ่น ข้อมูลข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน รวมทั้งศักยภาพของท้องถิ่น ซึ่งพิจารณาจากรายได้ จำนวนประชากร และบุคลากร ทำให้แบ่งกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเพื่อการเตรียมการออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่มีความพร้อมสูง รายได้ตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป ควรดำเนินการกิจกรรมครอบคลุมการศึกษาก่อนพื้นฐานและการศึกษาขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมเด็ก เยาวชน รวมทั้งการบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- กลุ่มที่มีความพร้อมปานกลาง รายได้ตั้งแต่ 10 – 20 ล้านบาท ควรดำเนินการกิจกรรมเรื่องการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมเด็กและเยาวชน และการบำรุงรักษาศิลปะวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- กลุ่มที่มีความพร้อมต่ำ รายได้ต่ำกว่า 10 ล้านบาท ควรดำเนินการกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมเด็ก เยาวชน และการบำรุงรักษาศิลปะวัฒนธรรม

ภารกิจที่สำคัญอีกประการ คือกระทรวงมหาดไทยได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดนโยบายและแผนในการจัดการศึกษาภายในท้องถิ่นได้เอง ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานบุคคล ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารงานบุคคล พนักงานท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อท้องถิ่นสามารถจัดตั้งยุบเลิกเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาได้เอง จัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นระยะ 5 ปี

3.3 การประเมินความก้าวหน้า

ในการนี้ มีการดำเนินการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อม ตามมาตรา 42 มีความก้าวหน้าระดับปานกลาง และในส่วนของเตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการจัดทำนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ รวมทั้งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นเอง ซึ่งในการนำแผนที่จัดทำแล้วสู่การปฏิบัติ การเตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความก้าวหน้าระดับปานกลาง

3.4 ปัญหาและอุปสรรค

3.4.1 ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน หลายหน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องการกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการดำเนินงานได้ผลมาบ้างแล้ว แต่ยังมีได้ประสานการนำผลที่ศึกษาวิเคราะห์ได้มาผสมผสานกัน

3.4.2 การเตรียมความพร้อมยังแยกกันทำ เนื่องจากการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเตรียมรับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการบริการสาธารณะ 6 ด้านจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมทั้งด้านการศึกษาด้วย การเตรียมความพร้อมดังกล่าวควรเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งผู้ส่งมอบและผู้รับมอบ คือทั้งกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง

3.4.3 ในเรื่องการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการสัมมนาในวันที่ 24 กันยายน 2545 มีผู้เสนอว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณ

สนับสนุนให้โรงเรียน แต่โรงเรียนไม่สามารถรับได้ เนื่องจากกฎระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำอย่างไรให้สามารถดึงงบประมาณมาใช้กับสถานศึกษาได้สะดวกขึ้น

3.5 ข้อเสนอแนะ

3.5.1 ควรประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งผู้ส่งมอบและผู้รับมอบ คือทั้งกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจจัดสัมมนาเพื่อกำหนดความหมายของการกระจายอำนาจร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกัน และการเตรียมการกระจายอำนาจด้านการศึกษา รวมทั้งให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5.2 ในเรื่องการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้เสนอว่าควรกำหนดให้คณะกรรมการแต่ละชุดมีผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทที่มีในเขตพื้นที่หรือเขตบริการของโรงเรียน เช่น อบต. อบจ. เป็นต้น เพื่อให้ทุกส่วนในสังคมสำนึกว่าการศึกษาคือเรื่องสำคัญ และจะนำงบประมาณอย่างมหาศาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับมาใช้ในการบริหารและการจัดการศึกษา

ประเด็นที่ 4 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน

4.1 สิ่งที่ต้องดำเนินการ

การศึกษาเอกชน ในปัจจุบันดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2535 แต่เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเห็นควรมีการดำเนินงานใน 2 ประการ คือ

- การดำเนินการด้านกฎหมาย โดยปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติ 2 ฉบับที่กล่าวแล้ว และยกร่าง/แก้ไขกฎกระทรวง ระเบียบ ประกอบร่างพระราชบัญญัติฯ
- การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย การให้มีนโยบายและแผนเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและเงินอุดหนุน การลดหย่อนภาษี รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่นตามความเหมาะสม และที่สำคัญคือการเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อภาคเอกชน

ดัชนีชี้วัดความสำเร็จด้านการบริหารการศึกษาเอกชน ได้แก่

งานด้านกฎหมาย

(1) มีการบังคับใช้กฎหมายอันได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาเอกชน 2 ฉบับ

(2) กฎกระทรวงว่าด้วยจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหาการเลือกประธานกรรมการและกรรมการสถานศึกษาเอกชน และกฎกระทรวงระเบียบ หลักเกณฑ์ประกอบร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

การกำหนดนโยบายและแผน

มีนโยบายและมาตรการของรัฐในการสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านเงินอุดหนุน และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ

4.2 ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานด้านกฎหมาย

ร่างกฎหมายการศึกษาเอกชน 2 ฉบับ ร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. .... และ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. .... ในขณะนี้ (เดือนมิถุนายน 2545) ร่างทั้งสองผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เตรียมการร่างกฎกระทรวงประกาศ ระเบียบ หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการศึกษาเอกชน จำนวน 36 ฉบับ ประกอบด้วยกฎกระทรวง 11 ฉบับ ระเบียบที่รัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด 12 ฉบับ ระเบียบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนด 3 ฉบับ และประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการ 10 ฉบับ

การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเอกชน

- การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาเอกชนที่จะปฏิบัติในช่วง 5-10 ปี ใน 3 พันธกิจ คือ (1) พัฒนาและสนับสนุนผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกันในสังคม (2) พัฒนาการบริหารและการจัดการด้านบุคลากรและสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ (3) พัฒนาระบบ กลไก องค์กรของ

รัฐ องค์กรเอกชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาและผู้ที่เลือกเรียนในสถานศึกษาเอกชน

- การเตรียมการให้เอกชนบริหารแบบนิติบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดโครงการวิจัยนำร่องการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในรูปนิติบุคคล โดยจัดทำแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนเป็นนิติบุคคล พร้อมทั้งจัดประชุมชี้แจงให้เจ้าหน้าที่จังหวัดทุกจังหวัดและผู้บริหารโรงเรียนเอกชนประมาณ 800 คน และมีโรงเรียนนำร่อง 300 โรงเรียน

- การส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของรัฐ ในกระบวนการร่างกฎหมายและกำหนดนโยบายได้เปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วม ดังเช่น ในการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. .... สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้มีการระดมความคิดเห็นจากสมาคม ชมรมการศึกษา ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน ช่างราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐและเอกชน รวม 6 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น 2,350 คน ซึ่งสำนักงานฯ ได้นำข้อคิดเห็นมาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน และได้จัดประชุมร่วมกับสมาคมทางการศึกษาเอกชนเป็นระยะ ในส่วนของการร่างกฎหมายลำดับรอง อันได้แก่ ร่างกฎกระทรวง ระเบียบ หลักเกณฑ์ ก็ได้ผ่านการระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ครู สมาคม ชมรมทางการศึกษาเอกชน ช่างราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องประมาณ 1,250 คน

ในโครงการนำร่องตามนโยบายขนาดใหญ่ของรัฐ กรมผู้รับผิดชอบโครงการนั้น ๆ ก็ได้มีการนำสถานศึกษาเอกชนมาร่วมโครงการนำร่องด้วย เช่น

- กรมวิชาการได้ดำเนินการทดลองรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน จำนวน 150 โรงเรียน

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ดำเนินการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน คัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการวิทยาลัยชุมชน 20 โรงเรียน

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดโครงการพัฒนาโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เพื่อรองรับการฝึกอาชีพของนักเรียนและผู้ว่างงาน ผนวกกับโครง

การส่งเสริมเยาวชนฝึกอาชีพ (9+1,12+1) โดยการประสานให้องค์กรเอกชนร่วมกัน
พิจารณาหลักสูตร และสมัครโรงเรียนที่จะเข้าโครงการนำร่องจำนวน 48 โรงเรียน

4.3 การประเมินความก้าวหน้า

4.3.1 การดำเนินงานด้านกฎหมาย

ร่างกฎหมายการศึกษาเอกชน 2 ฉบับ ร่างพระราชบัญญัติสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. .... และ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ. .... ในขณะนี้
(เดือนมิถุนายน 2545) ร่างทั้งสองผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว รอนำเสนอ
สภาผู้แทน มีความก้าวหน้าปานกลาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เตรียม
การร่างกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการศึกษาเอกชน จำนวน 36
ฉบับ แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของกฎหมายเพื่อส่งเสริม สนับสนุน อุดหนุน และสิทธิ
ประโยชน์อื่น ๆ ยังมีความก้าวหน้าน้อย

4.3.2 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเอกชน

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการ
ศึกษาเอกชน เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาเอกชนที่จะปฏิบัติในช่วง 5-10 ปี
ใน 3 พันธกิจ คือ (1) พัฒนาและสนับสนุนผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมอย่างยุติธรรม
และเท่าเทียมกันในสังคม (2) พัฒนาการบริหารและการจัดการด้านบุคลากรและสถาน
ศึกษาให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ (3) พัฒนาระบบ กลไก องค์กรของ
รัฐ องค์กรเอกชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องใน
สถานศึกษาเอกชน

การเตรียมการให้เอกชนบริหารแบบนิติบุคคล สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน จัดโครงการวิจัยนำร่องการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอก
ชนในรูปนิติบุคคล 300 โรงเรียน พร้อมทั้งจัดประชุมชี้แจงให้เจ้าหน้าที่จังหวัดทุกจังหวัด และผู้
บริหารโรงเรียนเอกชน

4.4 ปัญหาอุปสรรค

ผู้ประกอบการศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ยังไม่พอใจกระบวนการจัดทำ
กฎหมายการกำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน เพราะเห็นว่ายังไม่เปิด

โอกาสให้ผู้จัดการศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลให้กฎหมายนี้บังคับใช้ ไม่ช่วยเอื้อการบริหารจัดการศึกษาของเอกชนมีอิสระเท่าที่ควร รวมทั้งยังขาดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน

4.5 ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานภาครัฐเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนควรยึดหลักการของ มาตรา 45 และปรับกระบวนการและวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายการศึกษาเอกชน เพื่อให้มีการกระจายข่าวสารข้อมูลอย่างเสมอภาค ทั้งสถานศึกษาเอกชนในเขตเมืองและเขตชนบท รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชนที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพการศึกษาเท่าเทียมกับสถานศึกษาของรัฐ

ตารางความก้าวหน้าการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

ระดับความก้าวหน้า

1 = ไม่ก้าวหน้า

2 = ก้าวหน้าน้อย

3 = ก้าวหน้าปานกลาง

4 = ก้าวหน้ามาก

ประเด็นการประเมิน	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	1	2	3	4	
ประเด็นที่ 1 การจัดโครงสร้างและองค์การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ					
1.1 การดำเนินการด้านกฎหมาย					
- ร่าง พ.ร.บ.			✓		-ผ่าน ค.ร.ม.แล้ว
- การเตรียมการกฎหมายลำดับรอง		✓			-หน่วยงานที่รับผิดชอบ ยก ร่างกฎหมายแล้ว
1.2 การเตรียมการสู่โครงสร้างใหม่					
- การมีองค์คณะบุคคล หน่วยงาน และแผนปฏิบัติการ				✓	-มีองค์กรทั้งส่วนกลางและ ส่วนจังหวัด
- การพัฒนาบุคลากร			✓		-มีหลักสูตรและอยู่ระหว่าง ดำเนินการอบรม

ประเด็นการประเมิน	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	1	2	3	4	
- ฐานข้อมูลบุคคลและทรัพย์สิน			✓		-หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำฐานข้อมูลของตน
ประเด็นที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ					
2.1 กระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา					
- การพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่			✓		-มีผลโครงการนำร่องแล้ว อยู่ระหว่างเตรียมการขยายผล
- การกำหนดเขตพื้นที่ และกฎหมายลำดับรอง		✓			-ยังไม่มีประกาศเขตพื้นที่ การศึกษาและกฎหมายอยู่ ระหว่างการร่าง
2.2 กระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาสู่สถานศึกษาใน ส่วนของการพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา			✓		-มีผลโครงการนำร่องและขยายผลแล้ว
2.3 การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเป็นในกำกับรัฐ			✓		-ดำเนินการ 14 แห่ง จากเป้าหมาย 20 แห่ง
ประเด็นที่ 3 กระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
3.1 การจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม					
- กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม		✓			-ยกร่างแล้ว
- ร่างหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดประเมินความพร้อม			✓		-ยกร่างแล้ว อยู่ระหว่างนำเสนอกระทรวงศึกษาธิการ
3.2 การเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			✓		-มีแผนแล้ว และดำเนินงานได้ตามแผน
ประเด็นที่ 4 การบริหารงานจัดการศึกษาเอกชน					

ประเด็นการประเมิน	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	1	2	3	4	
4.1 การดำเนินการด้านกฎหมาย - ร่าง พ.ร.บ.การศึกษา เอกชน 2 ฉบับ - กฎหมายลำดับรอง โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในส่วนของอุดหนุนและ สิทธิประโยชน์			✓		-กฎหมายรอเสนอสภาผู้ แทนราษฎร -อยู่ในขั้นยกร่างและด้าน สิทธิประโยชน์ยังคงใช้ กฎหมายเดิม
4.2 ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา เอกชน - นโยบายและแผนเกี่ยวกับการ ศึกษาเอกชน และการมีส่วนร่วมของ เอกชนในการกำหนดนโยบาย			✓		-มีนโยบาย แผน และแผน ยุทธศาสตร์แล้ว

บทที่ 4

สรุป ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ โดยกำหนดให้มีการจัดระบบบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เน้นการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปยังสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามความสนใจและเต็มศักยภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นพลังที่เข้มแข็งสำหรับการพัฒนาประเทศ ให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

จากการที่ได้มีการดำเนินการปฏิรูปการศึกษามาครบรอบ 3 ปี หลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 มีการดำเนินการที่กว้างขวาง ครอบคลุมประเด็นการปฏิรูปการศึกษาทุกประเด็น

ความก้าวหน้าของการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา

การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษามีการดำเนินการในเรื่องการจัดโครงสร้างการบริหารของกระทรวงการศึกษา การเตรียมการเพื่อกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการศึกษาของเอกชน สรุปได้ดังนี้

ในด้านการจัดโครงสร้างการบริหารของกระทรวงการศึกษา มีความก้าวหน้าในระดับมาก เนื่องจากได้มีการเสนอร่าง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษา พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ วุฒิสภา

ในด้านเตรียมการเพื่อกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีความก้าวหน้าปานกลาง คือ ได้มีโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก อำนาจเจริญ ชลบุรี เพชรบุรี และภูเก็ต ขณะนี้อยู่ในช่วงสรุปผลการทดลอง และอยู่ระหว่างการหาข้อยุติในเรื่องการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา

สำหรับการปรับสถานภาพสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับรัฐ มีความก้าวหน้าระดับปานกลาง โดยได้มีการจัดทำร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ 14 ฉบับ จากที่กำหนดไว้ว่าจะจัดทำร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ จำนวน 20 แห่ง ภายในปี 2545

ส่วนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กฎหมายกำหนดให้สามารถจัดได้ทุกระดับตามความพร้อม ซึ่งจะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมของท้องถิ่น พบว่า มีความก้าวหน้าระดับปานกลาง โดย สปศ. ได้จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนทางกระทรวงศึกษาธิการได้สำรวจความคิดเห็นและวิจัยสภาพความพร้อมในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งยกร่างเกณฑ์และคู่มือการประเมินความพร้อม ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำหลักเกณฑ์การจัดการอุดมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนกระทรวงมหาดไทยได้จัดทำนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559) เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับการจัดการศึกษาของเอกชน จะต้องมีการร่างกฎหมายการศึกษาเอกชน 2 ฉบับ คือ ร่าง พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. .... และร่าง พ.ร.บ.สถานศึกษาเอกชน พ.ศ. .... มีความก้าวหน้าปานกลาง เนื่องจากร่างกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว รอนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร

ปัญหา/อุปสรรค

การปฏิรูปการศึกษาในภาพรวมของหมวด 5 มีการดำเนินงานทั้งด้านการจัดทำกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาต้นแบบและการขยายผล ยังประสบปัญหาอุปสรรคบางประการ สรุปได้ ดังนี้

1) ปัญหาการดำเนินงานด้านกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับปฏิรูปการศึกษาจำนวน 19 ฉบับที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) นำเสนอ มีความก้าวหน้าระดับปานกลาง เพราะมีกฎหมายที่

เสนอเข้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไปแล้ว 3 ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษา พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. .... และกฎหมายส่วนใหญ่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว แต่การพิจารณาร่างกฎหมายลำดับรองอันได้แก่ กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ มีความก้าวหน้าช้า เพราะแต่ละหน่วยงานได้ยกร่างกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาไว้แล้ว และพร้อมเสนอคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องภายหลังร่างพระราชบัญญัติหลักประกาศใช้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ปฏิรูประบบบริหารราชการของกระทรวงการศึกษา ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545 ขณะเดียวกันรัฐบาลมีนโยบายที่จะปฏิรูประบบราชการในกระทรวงอื่น ๆ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2545 แต่ปรากฏว่าขณะนี้กฎหมายที่จำเป็นต่อการปฏิรูประบบบริหารราชการของกระทรวงการศึกษา ยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ พบว่า ความล่าช้าในการพิจารณา ส่วนหนึ่งมีเหตุมาจากผู้แทนหน่วยงานทำการชี้แจงกฎหมายต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมาธิการของสองสภาไม่มีเอกภาพ

2) ปัญหาในด้านการกำหนดนโยบายและแผน

หน่วยงานทางการศึกษาได้กำหนดนโยบายและแผนในเรื่องที่เป็นภารกิจของหน่วยงาน และส่วนใหญ่ได้ร่างแผนเสร็จแล้ว แต่ขาดการประสานซึ่งกันและกัน ทำให้ขาดเอกภาพด้านนโยบายและแผน อันนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพในการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่

- แผนในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต่างกำหนดกันเอง ยังไม่มีการประสานแผนและการประสานการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนา

- นโยบายและแผนในการเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จัดทำโดยหน่วยงานต้นสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยขาดการประสานนโยบายและแผนกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะเป็นหน่วยผู้ประเมินความพร้อม ทำให้การเตรียมการขาดการยอมรับและเชื่อถือจากผู้ประเมินความพร้อมที่จะถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาของรัฐให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคตได้

3) ปัญหาการนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ

จากนโยบายและแผนที่หน่วยงานต่าง ๆ กำหนดไว้แล้ว หน่วยงานได้พยายามในการที่จะปฏิบัติให้ได้ตามแผนที่กำหนด แต่สืบเนื่องจากการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการจัดทำนโยบายและแผนดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ขาดการยอมรับแนวทางปฏิบัติซึ่งกันและกัน การทำงานซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งการดำเนินงานภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้ต้องดำเนินงานโดยเจียดจ่ายงบประมาณที่มีอยู่ อันหมายถึงมีการชะลองาน/โครงการบางส่วนไปดำเนินการในปีถัดไป

4) ปัญหาการขยายผลโครงการนำร่อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสำเร็จไปแล้ว ซึ่งมีความก้าวหน้าระดับปานกลาง แต่มีปัญหาในการพัฒนาเป็นนโยบายและการขยายผล เนื่องจากขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่ทำการวิจัยกับหน่วยปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นผู้นำผลการวิจัยไปใช้

5) ปัญหาการติดตาม ประเมินผลและการรายงาน

ในการปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานการศึกษา พบว่า มีการวางระบบติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลเป็นระยะ เช่น ศูนย์ปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จะมีการรายงานผลการปฏิรูปการศึกษาเป็นรายเดือน อย่างไรก็ตาม การติดตามและประเมินผลยังขาดการกำหนดเป้าหมายในปฏิรูประหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดทำดัชนีชี้วัดความสำเร็จ เพื่อเตรียมการวางระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อการติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1) การเร่งรัดการพิจารณาตามกฎหมาย

มีร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาที่อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาโดยองค์คณะบุคคลระดับต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกฤษฎีกา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ซึ่งในการพิจารณาหากคณะกรรมการ/กรรมาธิการได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน จะช่วยให้เข้าใจหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายแต่ละฉบับ ซึ่งจะช่วยให้ขั้นตอนการพิจารณามีความรวดเร็วขึ้น จึงควรมีคณะบุคคลที่มีผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำ

หน้าที่ชี้แจงร่างกฎหมายปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจากการประชุมการปฏิรูปการศึกษาในวันที่ 1 และ 5 สิงหาคม 2545 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานได้มีมติให้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อการนี้แล้ว

สำหรับกฎหมายลำดับรองอันได้แก่ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและประกาศในเรื่องต่างๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยกร่างไว้แล้ว พร้อมเสนอคณะบุคคลที่รับผิดชอบ จึงควรจัดให้มีคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อเร่งรัดการพิจารณากลับร่างกฎหมายปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จโดยเร็ว

2) การพัฒนานโยบายเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

เนื่องจากการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา/โครงการนำร่องการปรับปรุงระบบบริหารงานรูปแบบกระจายอำนาจ มีความก้าวหน้ามาก สมควรเร่งให้หน่วยปฏิบัติรับผลการวิจัยและพัฒนาไปขยายผล และจะต้องมีมาตรการสนับสนุนการขยายผลอย่างเป็นรูปธรรม

3) การประสานนโยบายและแผน

ควรเร่งประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการจัดทำแผนแม่บท เช่น ด้านการพัฒนาครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในส่วนของการเตรียมการเข้าสู่ตำแหน่งตามโครงสร้างใหม่ และการประสานแผนการเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน เป็นต้น

4) การนำนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติ

ในขณะนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ จึงควรให้หน่วยงานที่จัดทำนโยบายและแผนปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับสภาพจริง และเร่งหารูปแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีกว่า รวมทั้งเร่งให้มีการระดมความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน

5) การติดตามและประเมินผล

ควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และเชื่อมโยงระบบติดตามประเมินผลของหน่วยงานทุกสังกัด

6) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลทุกระดับ

ให้หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับของโครงสร้างการบริหารตั้งแต่ส่วนกลางเขตพื้นที่ และสถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลที่เป็นระบบครบถ้วนและตรงกัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการติดตามและประเมินผล

7) เร่งรัดการประชาสัมพันธ์

ในช่วงเตรียมการเพื่อเข้าสู่การบริหารตามโครงสร้างใหม่ มีประเด็นการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นจึงควรรณรงค์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าสู่โครงสร้างใหม่ โดยจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการสำรวจความคิดเห็นเพื่อจับกระแสความคิดและความเข้าใจของบุคลากรทางการศึกษาและประชาชนต่อการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง, สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. **แผนนโยบายการจัดการศึกษาใน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545-2559).** กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อาสาธาธาธาธาธา, 2544.
- กรมการปกครอง, สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและ
ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาธาธาธาธา, 2543.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **การประเมินความก้าวหน้าเกี่ยวกับ
การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :
ความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น.** เอกสาร
ประกอบการสัมมนา ณ โรงแรมโกลเดิลดราคอน ถนนพญา 30 กันยายน 2545.
กรุงเทพฯ : 2545 (อัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **รายงานการติดตามและประเมินผล
การปฏิรูปการศึกษา ในวาระครบรอบ 3 ปี ของการประกาศใช้พระ
ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง
พับลิชชิ่งจำกัด, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **รายงานผลการประชุมสมัชชาการ
ศึกษาท้องถิ่นเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, 2543.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. **ร่าง กฎกระทรวง ระเบียบ หลักเกณฑ์
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การ
ศาสนา, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. **ร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน
พ.ศ. ....** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

ประธานคณะกรรมการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

ผู้แทนสำนักงานปฏิรูปการศึกษา

ดร.ยุวดี ศันสนีย์รัตน์

นางฉลวยลักษณ์ สิ้นประเสริฐ

ผู้แทนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ผศ.ดร. ปิยพร ณ นคร

นางสาวทวิรัถ กลินสุคนธ์

ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สป. ศธ.

นายเจตนา แดงอินทวัฒน์

ผู้แทนสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ

รศ.เทือน ทองแก้ว

ผศ.สถาพร ถาวรอธิวาสน์

ผู้แทนกรมการศาสนา

นายมนัส ภาคภูมิ

นายวิชัย ธรรมเจริญ

ผู้แทนกรมพลศึกษา

นายทวีศักดิ์ สุขสวัสดิ์

นายสมศักดิ์ ศิริอนันต์

นายสุวิชาน์ กำลังเสื่อ

ผู้แทนกรมวิชาการ

นางจิตริยา ไชยศรีพรหม

นางสาวไพรวลัย พิทักษ์สาธิต

ผู้แทนกรมศิลปากร

นางเรวดี สกุลพาณิชย์

นางสุภัทร กิจเวช

ผู้แทนกรมสามัญศึกษา

นางสาวนิภา สกุลคู่

นางสมพร ลำเจียก

ผู้แทนกรมการศึกษานอกโรงเรียน

นายปราโมทย์ ดั่งอิม

นางสาวอภิรดี กันเดซ

ผู้แทนกรมอาชีวศึกษา

ดร.ศิริพรรณ ชุ่มนุ้ม

นายศักดิ์ ภิรมย์

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

นางสาวชนิษฐา ตริหิรัญกุล

นายสำเร็จ สมไทย

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

นายสมพจน์ จันทรเที่ยง

นางสาวลักษณา โล่หิพิทักษ์สันติ

ผู้แทนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

ผศ.จริยา หาสิตพานิชกุล

นางนิตยา ทองรมย์

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นายปัญญา แก้วกัญจ

นายวัชรธรรม จอมสืบ

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู

นางสุปราณี นฤนาทโรดม

ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษา

นางลักขณา รัตนะวัต

นางสาวบังอร เสรีรัตน์

ผู้แทนสำนักงานบริหารการศึกษาท้องถิ่น

นายอวยชัย อินทร์นาค

นางอุทุมพร แว่วศรี

ผู้แทนสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาวประนอม เขี่ยมประยูร

นางสายพิณ ต้นสิริ

ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

นายประสิทธิ์ ทองใสว

นายจรรยา เฉลิมทอง

ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาพล อากาศโร

ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นายสุวิทย์ ภาณุจारी

นางรุ่งเรือง สุชาภิรมย์ สกศ.

นางสุรางค์ โพธิ์พฤษภาวรงค์ สกศ.

นางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม สกศ.

นายสรทัศน์ อนรรฆมงคล

คณะทำงานและเลขานุการ

นางอรวรรณ ศุขวัฒน์

คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

นางสาวลลิตา ยุวนากร

คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

นางสาวเจือจันทร์ จงสถิตอยู่	ที่ปรึกษา
นางสิริพร บุญญานันต์	ที่ปรึกษา
นายชินภัทร ภูมิรัตน	ที่ปรึกษา
นางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม	ประธาน
นายเจตนา แดงอินทวัฒน์	
นางสาวชนิษฐา ตริหิรัญกุล	
นายประสิทธิ์ ทองใส	
นายอวยชัย อินทร์นาค	
นางฉลวยลักษณ์ สิ้นประเสริฐ	
นายนพพร สุวรรณรุจิ	
นางสาวพิณสุดา สิริธังศรี	
นางสาววรัญพร แสงนภาพร	
นางอรวรรณ สุขวัฒน์	เลขานุการ
นางสุภัทรา เขี่ยมประภากุล	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

ดร. รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดร. เจ็อจันท์ จงสถิตอยู่

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

ดร. ชินภัทร ภูมิรัตน

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา

ดร. รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

ผู้เชี่ยวชาญด้านประเมินผลการศึกษา

นางสุรางค์ โพธิ์พุกษาวงศ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยการศึกษา

ดร. จิรพรรณ ปุณเกษม

ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผนการจัดการศึกษา

ผู้อำนวยการจัดทำรายงาน

ดร. ชินภัทร ภูมิรัตน

ผู้จัดทำรายงาน

ดร. จิรพรรณ ปุณเกษม

นางอรพรรณ ศุขวัฒน์

นางสุภัทรา เขียมประภากุล

ผู้ประสานการพิมพ์

นางสุภัทรา เขียมประภากุล